

20051209

Datum : 9 December, 2005
Thema : Solidariteitsbetoon.
Plaats : Rotterdam, Davidshuis
Spreker : Marieke de Vrij

Korte inhoud: Er voor elkaar zijn. Rekening houden met elkaar. Opkomen voor elkaar. Bereid zijn onze naaste in nood te helpen. Als het goed is leren we dat allemaal in het gezin waarin we opgroeien en voelt dat als iets vanzelfsprekends. Maar zo gauw als solidariteit in een bredere context van ons wordt gevraagd, in je straat, stad of dorp, op je werkkring, of in een ander breder maatschappelijk verband, neigen we er vaak toe voor die verantwoordelijkheid terug te deinzen. Dan voelen we ons daar al snel te onmachtig en te klein voor, hoewel onze betrokkenheid met wat er om ons heen en in de wereld gebeurt toch vaak zo oprecht is. Kunnen we misschien niet veel meer dan we denken? Dat is de vraag. En als dit zo is, hoe tonen wij dat dan? En op welke manier, hoe bescheiden ook, kunnen wij op dit gebied zelf initiatieven nemen?

In deze lezing wordt het thema `Solidariteit`, een vooral in deze tijd zo belangrijk onderwerp, in een vruchtbare, onderlinge uitwisseling van vragen, opmerkingen, antwoorden en voorbeelden, helder en duidelijk onder de loep genomen.

Solidariteitsbetoon.

Marieke:

Hartelijk welkom, fijn dat jullie er zijn. Vandaag zal ik samen met jullie het thema 'Solidariteit betonen' gaan verdiepen. Zoals altijd zal ik eerst de ondertitel van dit thema even voorlezen, zodat jullie nog eventjes bij kunnen komen van de reis hier naar toe en jullie je kunnen afstemmen op dit thema.

Deze lezing gaat dus over het betonen van solidariteit en dat houdt in dat je niet alleen met je gevoel daar verbinding mee ervaart, maar dat je dat ook letterlijk laat zien. En tussen voelen en tonen zit een groot verschil.

De ondertitel luidt als volgt: *"Inlevend zijn naar anderen is vaak onvoldoende, daar anderen hier vaak geen weet van hebben. Hoe kunnen we nu solidariteit betrachten op een herkenbare, bevestigende en ondersteunende wijze? Hoe kunnen we solidariteit in gedachten en met daadwerkelijke inzet verlevendigen? Hoe kunnen we vanuit ons hart*

onze wederzijdse solidariteit zichtbaar maken, zodat we de goede intenties van anderen met oprechte aandacht ook daadwerkelijk steunen?"

In grote lijnen kun je zeggen dat er veel mensen zijn die goede intenties hebben. Maar door allerlei omstandigheden, zoals werkdruk en andere verplichtingen, bezwijkt men vaak en komt men niet meer toe aan dat wat men zich voorgenomen heeft, of zichzelf heeft opgedragen te doen. En iedereen vindt hun intenties wel prachtig en mooi, en zij ervaren wel de psychische betrokkenheid daarin van anderen, maar in de praktijk ondervinden zij weinig daadwerkelijke ondersteuning ervoor.

Daardoor gaan heel veel goede intenties van individuele mensen teloor, omdat zij te weinig in hun intenties gewaardeerd en ondersteund worden, ook al zou dit maar op basis van gevoelswarmte zijn, zoals een praatje over waar ze mee bezig zijn, of hand- en spandiensten, of een kopje thee op zijn tijd, et cetera.

Veel potentie in mensen krijgt daardoor, maatschappelijk gezien, geen kans om uit te groeien tot een gemeenschappelijk doel. Het haalt het niet, omdat mensen allemaal op hun eilandjes blijven zitten en het wel bekijken en op afstand begrijpend knikken van 'goh, dat is toch mooi', maar er zich niet echt mee verbonden tonen.

Veel goede intenties worden op die manier vaak in de kiem gesmoord. Niet, omdat mensen niet van goede wil zouden zijn, maar omdat we in een maatschappij leven, die teveel onrust, druk en belasting met zich meebrengt, om goede ideeën werkelijk gestalte te geven.

Met andere woorden: mensen maken niet écht contact met je, en dan is het erg moeilijk om er volstrekt voor te blijven gaan.

En dat is waar deze lezing 'Solidariteit betonen' over gaat. Wáár voelen we in ons hart verbinding mee? Laten we dat anderen wel horen? Laten we dat anderen wel zien? Door wie en wat voelen we ons in onze goede intenties aangewakkerd worden? En waar voelen we ons wellicht ook onvoldoende gezien en waargenomen? En hoe kunnen we dat gemeenschappelijke veld van goede intenties in solidariteit dieper verbinden, zonder dwang, maar in openhartigheid? En hoe kunnen we dat in gevoel en in daadwerkelijk handelen weer terugkrijgen? Dat is de intentie van deze lezing.

Het is misschien goed om jullie nu gewoon eens te vragen wat je mist als je geen solidariteit ervaart. Mag ik gewoon eens prikken en een paar mensen uitnodigen om iets te zeggen?

Reactie:

"Dat je dan leegbloedt."

Marieke:

Oh, nou kijk eens, heel spontaan. Als je dus geen solidariteit ervaart, heb je het gevoel dat je leegbloedt?

Reactie: "Ja."

Marieke:

En kan je dit nog iets gedifferentieerder toelichten? Komt het omdat.....?

Antwoord:

"Als je je eigen intenties zuiver houdt en ook zuiver afstemt, en er aan de andere kant geen begrip is voor die zuiverheid en voor die intenties, om het dieper in te voelen vooral, dan bloedt je daar op leeg. Dat bedoelde ermee."

Marieke:

Dank je wel. Wie zou hier ook nog iets over willen zeggen?

Reactie:

"Ik denk altijd, als mij zoiets overkomt, dat het een proces voor mijzelf is. En dat ik dus, als ik me dus me leeg voel, omdat het medeleven waarop ik gehoopt had niet gekomen is, ik denk van: 'ja, daar zal ik mee moeten leren omgaan, want mijn gedachtepatroon verschilt van die ander.'" En dat moet ik dus begrijpen en me daarom niet zo opstellen. Want in wezen is dat waarschijnlijk niet eens zijn bedoeling, maar heeft hij dat niet door. Dus laat ik dat maar zo. Ik probeer me op die manier daartegen te beschermen."

Marieke:

Dat is een heel mooie aanvulling. Het ene is dus net zo waar als het andere.

Gisteren in Alkmaar gaf ik een aantal ontwikkelingspoorten vrij, en één daarvan kan je kortweg zo vertalen: "Als je naar beste kunnen je intenties vrij geeft, dan is het effect van wat je vrij geeft niet groter, dan de gemeenschappelijke draagkracht van anderen om je heen, om het een realiteitswaarde te geven. En dat vraagt van jou de acceptatie, dat wat jij aan diepste intentie in jezelf beleeft, zich niet altijd in die mate vertolkt weet in de gemeenschap. En dat is niet eenvoudig."

Er was gisteren een mevrouw in de zaal, die volledig stuk loopt op allerlei instanties. Ze is daar ontzettend verdrietig over. En wat zij maar steeds, vanuit goede intentie probeert duidelijk te maken, wordt door deze instanties niet begrepen, of geaccepteerd. En zij kan met deze ontkenning van haar beleving en gevoel maar moeilijk omgaan. Zij kan haast niet tot de aanvaarding van het feit komen dat, ondanks alles wat ze doet, de beweging

in het collectieve veld niet veel meer is, dan dat de deur voor haar neus steeds weer wordt dichtgeslagen.

Het kan soms heel pijnlijke confrontaties opleveren. En het is zeker waar wat u zegt; dán komt het er op aan voor jezelf je intenties volstrekt trouw te blijven en daardoor innerlijke rust te verwerven, en je intenties nooit te laten wegwijnen, maar hoog te houden. En dan maar de oefening van geduld beoefenen, zonder je inzet te staken. Wie wil er nog iets zeggen naar aanleiding van dit thema?

Reactie:

"Ik denk dat het vaak een kwestie van gebrek aan voldoende informatie is. Mijn idee is: betere informatie geven."

Marieke:

Wat u dus zegt is: " Kan het niet zo zijn, dat men te weinig informatie aanbiedt, waardoor solidariteit achterwege blijft?"

Reactie: *"Juist."*

Marieke:

Ja, dat kan zeker waar zijn. Maar het kan soms ook zo zijn dat, met een volledig pakket aan informatie, mensen toch onvermogen zijn om het te beantwoorden, omdat het niet bij hun gevoel aansluit. Of vanwege desinteresse.

Reactie: *"Of dat ze op een ander niveau staan."*

Marieke:

Ik zou zeggen, in een ander bewegingsveld vertoeven. Maar ook soms letterlijk moedwillig ongeïnteresseerdheid zijn en vaak zo met zichzelf bezig zijn, dat zij daarom geen ruimte willen creëren voor anderen. Het is godzijdank een kleine groep, maar het is toch altijd goed om de realiteit voor ogen te houden, dat ook veel mensen zich er niet meer bewust van zijn dat ze goed kunnen doen. En dat zo veel mensen versomberen en de wereld steeds zó op het negatieve bevestigen, dat ze hun eigen kracht ondergraven om positief mee te werken aan dingen die beter zouden kunnen. Ja, het is beide, en het is dus een heel goede opmerking, die u maakte, want wanneer je betere informatie geeft, hebben mensen een duidelijker keuze. Als men onwetend is van wat de echte behoeftes zijn, dan wordt dat een stuk moeilijker.

Reactie:

"Ik denk dat het ook met verwachtingen te maken heeft. En vaak wordt er iets van iemand verwacht dat hij niet in staat is om te geven."

Marieke:

Dat is waar, het heeft ook veel te maken met verwachtingen. Je kunt op je eigen verwachtingen stuk lopen. Ik heb dat wel eens in mijn poëzie benoemd. Ik kan ook diep schouwen, dus dan kan je ook nog eens de potentie van een persoon waarnemen. En dat noem ik altijd de desillusie van de doorschouwing. Dan zien intenties er mooi uit, hè, aan de buitenkant, maar van binnen op een dieper niveau, zie je dat ze nog niet in de stof gerealiseerd kunnen worden.

Waar ik altijd veel steun van ondervonden heb is een zinnetje, dat ik jaren geleden van mijn begeleiders heb doorgekregen. Zij zeiden:

"Onvermogen wordt de mens nimmer aangerekend".

Dat is dus heel helder! In de geestelijke wereld wordt onvermogen nóóit aangerekend. Als wij anderen dus hun onvermogen aanrekenen, dan gedragen wij ons negatief hoogmoedig. Want dan verlangen wij een bijdrage van iemand, die dit naar beste wille op dat moment niet leveren. En het kan toch zo zijn, dat het voor iemand gewoon nog niet de juiste tijd is, om op geestelijk, of stoffelijke vlak iets tot uitdrukking te brengen? Dus laten we niet te snel oordelen.

Reactie:

"Ja, ik weet het. Ik ben jarenlang met de geestelijke gezondheidszorg in contact geweest, omdat onze zoon daarin opgenomen was. En ik wilde daar heel graag op een andere manier naar bepaalde zaken kijken. Als iemand gedwongen opgenomen wordt en er staat een bordje 'intensieve zorg' op de deur, dan verwacht je toch inderdaad iets van zorgzaamheid en medeleven, ook met de familie. Dat heb ik heel lang gemist. En daar ben ik nog steeds niet klaar mee. Onze zoon is nu overleden en ik wil nu niet in bitterheid op die tijd terugzien, maar ik wil nog wel proberen te bewerkstelligen, dat er meer begrip komt voor de patiënt én voor de naaste familieleden, juist in de geestelijke gezondheidszorg."

Marieke:

Ik vind het geweldig wat u zegt. Ik ken u al langer en ik ben altijd geroerd door uw bevlogenheid over dit thema. U bent met hart en ziel altijd heel dicht bij uw zoon gebleven, die zich anders ontwikkelde dan wat men als algemeen normaal acht, hè. En wat betreft de intensieve zorg die dan nodig is en die verder behoort te gaan dan wat je als ouders zelf nog kunt leveren, heeft u al heel lang het gevoel dat er een groot

schrijnend tekort en onvermogen is. Niet alleen op het gebied van de geestelijke verzorging, maar ook op het terrein van de praktische uitvoering daarvan. En u hebt, ook binnen de vereniging waarin u actief bent, daar al bijzonder veel werk in verzet.

Maar dat schrijnende tekort heeft u zo diep gezien, dat ook na het overlijden van uw zoon, u nog steeds voelt 'hier is een roeping en hier dient iets beantwoord te worden'. En dat kan alleen door middel van gemeenschappelijke solidariteit.

Uw bevlogenheid op dit gebied, die uit compassie voortkomt, en het zó diep geraakt zijn in uw hart, kan maatschappelijke veranderingen teweeg brengen. Vooral ook, omdat u heel volhardend van karakter bent. En dat is een grote kwaliteit, want veel mensen laten het al snel afweten bij teleurstelling.

Wat mensen zoals u doen, noem ik altijd 'je gevoel etsen in de ether'. En mensen, die daar gevoelig voor zijn, pakken dat op een gegeven ogenblik ook op.

Het wonderlijke is, dat de laatste maanden, dus na het overlijden van uw zoon, op radio en TV veel aandacht wordt besteed aan het feit, dat de directe zorg voor mensen met een geestelijke handicap ver onder de maat is. En dat, hoewel daar veel geld naar toe gaat via de overheid, het nog steeds geen maatwerk is. Deels ook, omdat de mensen die in deze sector werkzaam zijn, méér dan overbelast zijn. Maar vaak ook, omdat mensen er zó moe van zijn geworden, omdat dit nijpende probleem zich al jarenlang voortsleept en er maar geen wezenlijke veranderingen doorgevoerd worden. Het gaat dus niet goed. En daarom is het heel bijzonder, dat er de laatste tijd meer berichtgeving hierover naar buiten komt. En dit zal ook mede door u bewerkstelligd zijn, omdat u zich steeds zo voor dit probleem inzet.

Reactie:

"Ja, en u hebt ook dat boekje natuurlijk, samen met Paul Ganzefles, geschreven. En het wonderlijke is inderdaad, dat daar vanuit de hulpverlening steeds meer vraag naar is, en mensen het ook verspreiden."

Marieke:

Ja, dat klopt, dat gaat heel goed. Het boekje gaat over schizofrenie en het is zelfs zo, dat mijn begeleiders een complete architectonische schets hebben gemaakt voor een tehuis voor mensen die schizofreen zijn, met zelfs de tuinarchitectuur en al. U zult het wel gelezen hebben. Dat is dus iets voor de toekomst om op te pakken. Maar de praktijk is nog lang niet zo ver, en het kan pas gebeuren wanneer mensen de wezenlijke kern durven te aanvaarden van mensen, in dit geval met schizofrenie, en daar gehoor aan geven.

Maar zonder nu verder op dit onderwerp door te gaan, kun je zeggen dat dit is een prachtig voorbeeld is van de solidariteit van een moeder en vader naar een volwassen

zoon, en waarbij zij langdurig om aandacht gevraagd hebben voor intensivering van wezenlijke zorg. En zo iets verspreidt zich. Door de kennis en de ervaring, die zij opgedaan én uitgedragen hebben, worden anderen geraakt, die sluiten daar op aan en willen daar ook iets mee doen. Het is een prachtig voorbeeld van solidariteit, die al zeer langdurig wordt ingezet en daardoor steeds betekenisvoller kan worden in onze maatschappij. Want je kán absoluut niet aan dat wat in de maatschappij leeft voorbij blijven lopen. Je doet dan de gehele maatschappij tekort. We zullen moeten leren omgaan met al die moeilijke zaken, die zich daarin afspelen. Het is de realiteit, het is er een onderdeel van. En altijd wanneer je zaken buitensluit, zullen ze je versterkt zien terugkomen in de toekomst. Zo is het mechanisme. Dus iets letterlijk oppakken van wat er speelt, zorgt dat het zich niet tegen je keert. Maar als zaken geïsoleerd worden, dan zul je ze driedubbel hard ooit weer tegenkomen. Kunnen jullie dat zo begrijpen? Ja? Wie heeft hier nog een opmerking over?

Reactie:

“Ik denk aan solidariteit onder de allochtone vrouwen, want wat ik daarvan zie, is helaas te weinig. Dat zouden we met elkaar kunnen oppakken.”

Marieke:

Ja, dat is een heel goed voorbeeld ‘solidariteit onder allochtone vrouwen’. Dat wordt vaak gemist en het zou geweldig zijn als dat tot stand kwam.

Iemand van onze vrouwengroep is nu bezig om oudere vrouwen van verschillende allochtone afkomst, te interviewen. Zij wil hun oude en vaak wijze verhalen op schrift stellen en onderling laten uitdelen. Een prachtig initiatief, dat zij in Amsterdam aan het opzetten is. En ik denk dat dit ook een goed initiatief zou zijn voor een stad als Rotterdam. Het is een vorm van solidariteitsbetoon dat echt weerklank kan vinden, omdat deze vrouwen zich dan in hun waardigheid ontmoet weten en op die manier ook heel nuttige informatie kunnen geven over hun diverse achtergronden en hoe ze die zien en beleven.

Niet ieder van jullie zal mijn nieuwsbrief ontvangen, maar ik ben de medegrondlegger geweest van een idee dat pas een aantal weken oud is. Wij willen, hier in Rotterdam, op 21 maart, een grote manifestatie houden, die geïnitieerd is door vrouwen uit Rotterdam. Alle vrouwen, maar natuurlijk ook mannen, zijn van harte welkom. Onze intentie om dit te doen is de volgende:

Vrouwen voelen ongelooflijk snel aan wanneer iets niet goed gaat. En veel vrouwen zijn diep ongerust over wat er op veel gebieden gaande is, zoals: vrouwenhandel, drugshandel, terrorisme, vervuiling, criminaliteit, de schichtigheid waarmee mensen

tegenwoordig elkaar op straat voorbij lopen, het groeiende onvermogen elkaar écht te ontmoeten.

Er leven hier in Rotterdam mensen van wel 160 á 170 verschillende nationaliteiten.

Wat we nu willen doen is een stiltemanifestatie houden om het stadhuis, waarbij vrouwen van alle nationaliteiten en voorbij alle verschillen, elkaar in stilte de hand geven. En door deze stilteverbinding vanuit het hart met elkaar aan te gaan, hoop ik dat de mensen die langskomen hun pas inhouden en ook stil gaan worden. En de bedoeling is dat vrouwen en mannen, die langslopen, met ons mee willen doen en zich met ons gaan verbinden. En als we op straat lopen zullen we de mensen aankijken, we sluiten ons niet voor hen af, maar nodigen hen op die manier uit met ons mee te doen.

We willen gaan oefenen om samen, in eenvoud en in waardigheid, te helpen om het hart van Rotterdam weer kloppend te krijgen. En Rotterdam heeft natuurlijk niet voor niets dat standbeeld, waarvan het hart is uitgerukt. In de Tweede Wereldoorlog is het gehele centrum daar totaal platgebombardeed, zoals we allemaal weten. En dit is dus eigenlijk een levende manifestatie, waarin vrouwen het hart in henzelf zichtbaar willen maken en in eenvoud en vrouwelijke waardigheid verbinding zoeken, samen met de mannen, en op die manier spiegelen, dat alleen vanuit het hart de problemen die in Rotterdam spelen, kunnen veranderen.

En je moet je dat eens voorstellen, zoveel culturen en nationaliteiten! Onderling barst het van de verschillen tussen vrouwen, en natuurlijk niet tussen hen alleen. Vrouwen moeten dan ook uiterst moedig zijn, om voorbij alle verschillen elkaar de hand te reiken. En het is ook wel grappig om te merken hoe dat dan gaat. Want bij de eerste bijeenkomst waren er twaalf vrouwen aanwezig en dan voel je al die totaal verschillende mentaliteiten.

Een van de vrouwen zei ferm: "Ja, wij moeten ruimte opeisen!" En ik zei: "Nee lieverd, wij hoeven alleen onze ruimte maar in te nemen." (gelach)

En weer een ander: "Maar we kunnen vrouwen met burka's toch niet een hand gaan geven?"

Je ziet dus wel, dat het voorstel dat ik daar inbracht, niet direct werd geaccepteerd.

Reactie: *"Wie zegt dan zoiets?"*

Marieke:

Dat zegt dan een vrouw uit de groep. Wat ik dus steeds moet doen is vrouwen helpen zich te realiseren, dat als zij in die verschillen blijven hangen, zij altijd in die strijd en verdediging blijven staan. We moeten dus een thema vinden dat helpt om daar bovenuit te stijgen, want dat hart dient weer kloppend te worden. En die onwaardigheid waarin

mensen nu vaak leven kan alleen maar verdwijnen als mensen hun waardigheid weer gaan voelen.

Het voorstel is nu aangenomen, dus dat is al geweldig, en 21 maart is de eerste manifestatie. Het gaat ook iedere maand herhaald worden. En de bedoeling is, dat het gerelateerd wordt aan andere mooie initiatieven die hier al lopen in Rotterdam. Dan krijgt het ook meer ondersteuning.

Tegen de tijd dat de voorbereidingen klaar zijn, zullen we er nog meer publiciteit aan geven. En ik denk, dat als het ons lukt om met vrouwen, en ook de mannen, daar zij aan zij te staan, in stilte en voorbij alle verschillen, alleen maar het hart zichtbaar makend, zo'n manifestatie de aanzet kan betekenen tot een beter onderling, en intercultureel contact. Als we dat voor elkaar krijgen en het zou overslaan naar een aantal andere steden, zou dat een geweldig resultaat zijn.

Want het gaat er toch om dat mensen zich weer dieper waargenomen voelen. En er zijn wel overal mooie initiatieven, die vanuit goede bedoelingen zijn bedacht, maar er is te weinig collectieve draagkracht voor, om ze te laten slagen. Een dergelijke manifestatie van ondersteuning is dus heel belangrijk.

Vraag: *"En op welke tijd gaat dit gebeuren?"*

Marieke:

De exacte tijd is nog niet bekend, maar we zijn wel van plan dit iedere 21^e van de maand te doen. Er komen nog steeds nieuwe vrouwen bij. Zij zijn in feite de voorlopers van andere vrouwen en hebben dus ook een hele achterban, die wij nu nog niet zien.

En iedere maand komen er, namens andere organisaties, nieuwe vrouwen bij.

De kerngroep heeft de meeste voorbereidingen nu achter de rug, zodat zij alle anderen daarin mee kan nemen. En als hier ook vrouwen zijn, die dit initiatief een warm hart toedragen en ook een geïnteresseerde achterban hebben, geef dan even je naam en adres op, want dan ga ik kijken of jullie voor 21 maart in vervolgonthoeningen alvast kunnen meedraaien. En het zou prettig zijn als jullie zouden willen aangeven vanuit welke invalshoek je wilt meedoen. Ja? Oké.

Vraag: *"Moeten de deelnemers niet een beetje innerlijk voorbereid zijn?"*

Marieke: Ja, dat gaan wij doen tijdens die bijeenkomsten.

Vraag: *"Betrekt je er ook nog officiële personen bij van het gemeentebestuur?"*

Marieke:

Ik kan nu niet met namen naar buiten komen, maar wel zeggen dat er uit die hoek vertegenwoordiging is. Niettemin blijft onze beweging er een die voorbij politieke en religieuze doelstellingen gaat. Het moet multifunctioneel zijn. De mensen die hier aan mee willen doen zullen dus niet naar buiten treden vanuit hun politieke, of religieuze functie. Maar ook vanuit die sector worden zaken mede voorbereid. Ik heb daarom ook het idee dat het een grote kans van slagen heeft. Het mooie is, dat dit soort initiatieven verbindingen oproept. Een goed initiatief doet wonderen. Als er goede voorbeeldfuncties zijn dan steunt dat enorm.

Ik zal nu verder gaan met ons thema "solidariteit" en proberen dit nog verder uit te diepen. Maar het is erg leuk om er met jullie al gemeenschappelijk contact mee gemaakt te hebben.

Solidariteit vraagt innerlijke moed, omdat je door solidariteit uit je persoonlijke isolement treedt. En solidariteit ontvangen wordt vaak gewenst, maar wordt ook vaak voor egogerichte doelen aangewend. Het is heerlijk om solidariteit te ontvangen, maar als je niet oplet, kan het zich als streberei ontpoppen en poets je je ego er leuk mee op. Maar solidariteit schenken is een moedgevende handeling, omdat je je dan, voorbij het eigen ik, opent voor anderen. En als je dat doet geef je ruimte aan anderen om dat te beantwoorden, maar tevens wordt dit openstellen beantwoord door je eigen invulling van je hart. Want wie zich openstelt vergroot zijn hartsgesteldheid.

Als je je hart alleen maar inzet ter eigen ik-bevestiging, dan kan het wel een leuk hart zijn, maar het is niet echt ruim, begrijp je? Maar als je jezelf moedig vrijgeeft in solidariteit, geef je jezelf de hartsverruiming cadeau.

En natuurlijk zal je hart daarin beproefd worden, want denk niet dat je zomaar iets cadeau krijgt. Het werken aan solidariteit is een beproeving, die dagelijks getoetst wordt. En aan de hand van vele toetsingen zul je merken, of je hart er door verzwaaard wordt, of uiteindelijk, door die verzwaring heen, ook zijn dapperheid weet te handhaven. En dan, niet alleen zeer verruimd van hart anderen daarin gaat ontmoeten, maar óók de oproepende kracht die daar vanuit gaat en op den duur steeds meer gehoor vindt.

Mijn ervaring is, dat als je telkens weer vanuit eenvoud en zelfaanvaarding benoemd waar je hart door is geraakt, dit langzaam maar zeker doorsijpelt bij mensen. Zeker, als je het niet op een opleggende manier doet, maar de ander in zijn waarde laat.

En het bijzondere is, dat je dan solidariteit terug ontvangt, zonder dat je daar nou zo op uit was, maar het ontstaat gewoon.

Andersom is het ook heerlijk om anderen in hun waarde te zien, en daar al of niet ondersteunend in te zijn. Ik heb wel eens gezegd, dat ik soms in de maat dien te lopen met waar anderen zijn, en alleen vanuit hun uitnodiging al of niet iets kan betekenen in

een bepaald vakgebied, in een initiatief, of in een onderwerp waar ze in geïnteresseerd zijn. Je hebt dus een wederzijdse opening nodig om tot een groter iets te kunnen geraken. En iemand, die iets wezenlijks op maatschappelijk gebied wenst te enten, dient altijd rekening te houden met wat zijn specifieke mogelijkheden zijn op dat gebied, en hoe dat verruimd kan worden door bijdragen van derden. Als je dat goed in kaart weet te brengen en je je niet vereenzelvigd met een doel, omdat het jÓuw doel zou zijn, dan kan je het flink verstevigen, omdat je gezichtsveld dan breder is. En dan kunnen, naast jÓuw individuele inbreng, ook anderen er hun krachten aan verlenen. Op die manier krijgt je solidariteit een grotere - ik noem dat *'doelenting'* - dan als je alleen zou opereren. Neem als voorbeeld nu Rotterdam: als één vrouw daar had gezegd: 'Dit initiatief komt van mij, dus kijk mij eens!', was het idee bij voorbaat al verloren geweest. Pas als je het voorstel op tafel legt en je maakt je er daarna van los, is het ook van anderen. En dán kan het slagen. Zo simpel is het.

Solidariteit vraagt ook vasthoudendheid en concretisering. En het vraagt bemoediging in moeilijke tijden. Want als je elkaar in moeilijke tijden niet blijft steunen, dan zie je vaak dat goede initiatieven verwateren. Daar zullen jullie de nodige voorbeelden zelf van ondervonden hebben. Het vraagt dus een vasthoudende instelling en een diep geraakt zijn door het thema waarvoor je solidariteit betoond. Als je iets vanuit 'je best doen' tot stand probeert te brengen, dan is dat vaak onvoldoende. Maar als je iets doorleefd ervaren hebt, zit het in je hart en in je nieren, dan ben je een vasthouder. Anders gebeurt het alleen maar vanuit plicht, en vanuit plicht alleen houdt je het gewoon niet vol.

Reactie:

"Ik merk van mezelf dat ik me dan terugfluit, vanwege het besef van 'dingen zijn zoals ze zijn', en alles heeft, als je boven de dualiteit uitkijkt, zijn functie en zijn bedoeling. En dat belemmert mij dan soms om door te gaan. Ik zeg dan: 'nee, ik moet het loslaten', begrijp je? En daardoor ken ik dat moment niet, en daar heb ik grote moeite mee."

Marieke:

Ja, en u niet alleen. In deze tijd, en dan heb ik het niet specifiek over u, maar spreek ik meer in het algemeen, zijn er grote groepen mensen, die een enorme gelatenheid tonen. Ze hebben een houding van: 'het is nu eenmaal zo en het zal wel niet meer veranderen, dus wat zal ik me nog inspannen.'

Ook hebben velen de opvatting, dat politici, of andere autoriteiten het wel zullen weten, en als ze het niet weten, dan kunnen ze hun congé krijgen, om het zo maar te zeggen. Maar gisteren werd in één van de ontwikkelingspoorten nadrukkelijk gezegd:

“Dit is niet de tijd waarin ánderen oplossingen zullen aandragen. Dit is de tijd waarin ieder van ons wordt aangesproken, om zelf zijn verantwoordelijkheden op te pakken.”

Maar het komt nog steeds zeer zelden voor, dat iemand naar voren treedt en zegt: “Dit is de oplossing. Zó zouden we het kunnen doen.”

Kosmisch gezien is het de bedoeling, dat wij mensen, zó zelflerend dienen te worden, zó zelfverwerkelijkend en zó zelfarbeidzaam, dat wij zelf onze problemen tot een oplossing weten te brengen. En dat is iets wat we onvoldoende geleerd hebben.

En dat maakt dat veel mensen blijven hopen op dat anderen, dan zichzelf, oplossingen zullen aandragen, in plaats van zelf aan de slag te gaan en de eigen inventiviteit te leren ontwikkelen.

Het maakt ook, dat mensen op een verkeerde manier met het begrip ‘acceptatie’ omgaan. Men oefent zich dan alleen maar in het accepteren van dingen waar men, in zijn gevoel, toch niets aan kan veranderen en het nu eenmaal is, zoals het is. En dus leef je maar door; niet omdat je dingen niet zou willen veranderen, maar omdat je je daartoe te onmachtig voelt. Terwijl de beste oefening zou zijn, om te aanvaarden dat er een bepaalde realiteit ís, maar dat je het daar volstrekt niet mee eens hoeft te zijn.

En dat je zo oefent op ‘acceptatie’, omdat je de realiteit niet wilt ontkennen, impliceert niet, dat je geen eigen bijdrage zou kunnen leveren aan noodzakelijke veranderingsprocessen.

Het leren accepteren van de realiteit van nú betekent niet, dat deze vorm van acceptatie je af mag brengen van je intentie om zaken op te schonen, of te helpen om tot verandering te brengen. Begrijp je? En dat kost veel energie en vind je dus héél moeilijk. Dát beluister ik een beetje achter je boodschap. En het ís soms heel moeilijk, hè, die oefening waar je nu in zit. Om het verschil te leren zien tussen die twee vormen van acceptatie.

Opmerking:

“Aanvaarding, maar ook vertrouwen in een leiding, op welke wijze dan ook, voor mijn part karmisch, maar dat het een bepaalde zin heeft, dat dingen lopen zoals ze lopen. Dat is een basisvertrouwen.”

Marieke:

Wat u zegt is waar. Het gaat ook om de oefening om tot een basisvertrouwen te geraken waarin je weet dat niets voor niets is.

Reactie: *“Precies.”*

Marieke:

En dat er een goddelijke leiding is die dieper wetend is dan wij als mensen kunnen ervaren. Dat is een basisvertrouwen, maar vaak onvoldoende in de zin van wat nodig is. Wat ik heel erg besef vanuit die geestelijke wereld, is dat zij geen veranderingen kunnen bewerkstelligen, als mensen daar niet bewust aan meewerken. Ze kunnen individuen ondersteunen om het teweeg te brengen, maar ze mogen het nooit overnemen. Als er dus geen voldoende bereidwilligheid is bij mensen om zelf tot actie te komen, dan kan het Grote Plan onvoldoende doorstromen. En wachten tot dat het van bovenuit wel geregeld zal worden, is dus niet de bedoeling.

Reactie:

"Ik heb voor mezelf kortgeleden moeten inzien dat, zoals ik me getoond heb, onvoldoende is om iets te bereiken. Omdat, zoals de dingen nu aan mensen gepresenteerd worden die mensen steeds, ja..."

Marieke:

Wat je bedoelde te zeggen is: 'Ik heb naar beste kunnen geprobeerd iets duidelijk te maken.'

Veel organisaties zeggen, of belijden soms bepaalde zaken, die ze in de realiteit niet ten uitvoer brengen. Soms met de beste bedoelingen, maar vaak ook uit onachtzaamheid, of omdat de desbetreffende persoon gewoon oververmoeid is en er niks meer bij kan hebben. Dan word je teruggeworpen op jezelf en kan je, als je ziet hoe iets doormodert, en soms zelfs sterk verloedert, de pijn van het gebrek aan belangstelling haast niet meer verdragen. En dat is heel moeilijk, vooral als je je verbonden voelt met een bepaald thema en het niet beantwoord wordt.

Mijn ervaring is - en ik weet niet of je er iets aan hebt - dat als het niet op de plek zelf gehoord wordt, het belangrijk is om andere communicatiebronnen aan te boren.

Ik heb veel poëzie geschreven over zaken die aandacht nodig hadden. En soms heb ik artikelen geschreven, zelfs al toen ik nog maar 18, 19 jaar oud was, en naar kranten gestuurd als ik wist, dat bepaalde zaken in de organisaties zelf, niet opgepakt werden. En dan merk je, dat de kracht van het woord, als dat recht uit het hart komt, anderen gaat raken en méé gaat mobiliseren, waardoor zaken toch tot verandering gebracht worden. Een voorbeeld: toen ik nog jong was volgde ik de opleiding tot maatschappelijk werkster. Ik heb die opleiding ook afgerond. En tijdens die opleiding heb ik stage gelopen bij de Landelijke Cliëntenbond voor Psychiatrische Patiënten. Zo heet deze bond.

Zij noemen zich '*cliënten*' van de *psychiatrie*'. Let op de waardigheid die hieruit spreekt! Cliënten van de psychiatrie! Dat klinkt wel even anders als 'patiënten'.

En ze hebben eens een pamflet gemaakt dat ik geweldig vond. Het heette:

"Ooit wel eens een normaal mens ontmoet? En... beviel het?"

En dat pamflet was op een spiegelende ondergrond gedrukt, zodat iedereen die deze tekst las zichzelf zag!

Hoe dan ook, ik was jong en zeer gemotiveerd en ik heb daar zeker drie jaar gewerkt. Ik heb er een groot scala aan mensen ontmoet. Mensen, die onvoldoende zorg ontvingen, mensen die in isoleercellen hadden gezeten, soms letterlijk in hun eigen ontlasting. Veel mensen ontmoet die suïcidaal waren, en mensen die vele elektroshocks hadden ondergaan. Ik heb dus echt de donkere kanten van de psychiatrie wel ontmoet. En dat doet wat met je, want als je intuïtief gevoelig bent zie je ook, dat daar nogal wat mensen zitten met vele andere kwaliteiten dan de doorsnee mens, maar van jongs af aan vaak te weinig begeleiding ontvangen hebben.

Ondanks het feit dat ik nog maar een aankomend, maatschappelijk werkster was en ik in contact kwam met allerlei dienstverlenende organisaties, en daar zo goed mogelijk mijn best deed, merkte ik altijd weer dat er véél meer nodig was. Maar die veranderingen kwamen niet echt snel, en toen ben ik poëzie gaan schrijven. Later werd dat gepubliceerd, en dat was heerlijk. Ik zal wat uit die periode voorlezen, dan kan je een beetje voelen op welke manier ik probeerde dingen tot verandering te brengen. En iedereen heeft daar misschien een andere tactiek in, maar dit was de mijne.

Dit is een boekje, dat tweeëntwintig dagen eenzaamheid beschrijft, en dit hoofdstukje heet: *'Bewogen door de eenzaamheid van anderen'*.

Ik zal jullie er een paar voorlezen, want deze hebben te maken met een persoonlijke vorm van solidariteit.

"Gesloten afdeling."

*Het dierlijke gekerm van de vrouw uit de isoleercel
gaat me door merg en been,
kerft zich in mijn geheugen,
evenals de aanblik van haar man,
lopend als een verdwaalde slaapwandelaar,
op en neer,
op en neer.
Het is bezoeker.
Hoe moet je hier genezen?*

"Pillen."

*Als jij zegt,
dat je de pillen die je hebt gespaard*

*zou kunnen rijgen,
meters lang in alle mogelijke kleuren,
dan klinkt de dood door in jouw stem
dat jij hem jou tot zich wil halen.
En zo bitter als jouw pillen smaken,
zo bitter is de smaak in mijn mond.
Want de schamele hulp die ik nog bieden kan,
waar anderen faalden,
verzacht niet de ellende,
die het leven jou heeft gebracht,
vanaf je eerste ademstoot,
tot op de dag waar we nu dan kwamen.*

"Testament."

*Jouw woorden werden levenslang verzwegen
en nu,
nadat het doodsverlangen haar offer heeft gebracht
worden mijn woorden
geboren uit jouw dode mond,
vechtend om menselijkheid
die te laat jou warmte bracht.*

En dan ben ik nog maar begin twintig, begrijp je?
Ik zal dit gedicht als laatste doen, het heet:

"Zo graag."

*Wat zou je graag eens aangeraakt worden
in plaats van woorden, woorden en woorden.
Wat zou je graag eens thuis ontvangen worden
bij hen die eens je vrienden waren.
Dat gevoel te hebben dat je nog in hun gedachten leeft.
Wat zou je graag eens willen,
dat iemand jouw woorden wezenlijk beluistert
in plaats van jou voortdurend te verzwijgen
in wie je bent en wat je uitdrukt.*

*Hoe lang geleden is het
dat het woord van de ander
een wezenlijk gebaar was naar jou,
een handdruk, een ontmoeting, oogcontact, herkenning.
Ik voel mij zo bewogen
door de klank van jouw moedeloze stem
waar in iedere intonatie het uitzichtloze ligt.
Ik zie de berusting
dat je geen blijk van leven meer af kan geven,
nu je zo levenloos geworden bent
in contact met hen die niet wisten wie jij was.
Het ongeloof om herkenning te vinden
ligt in de enkele gesproken woorden
voor het oprapen.
Je bent moegestreden en lamgeslagen,
niet meer wetend hoe verder.
Ik ben de enige persoon die jij nog vertrouwt.
Hoe moet ik zeggen dat ik van je hou?
Hoe overtuig ik je,
dat het wonder van de liefde
er ook is voor jou.
Hoe hef ik op wat anderen nalaten?
Ik heb alleen mijzelf.
Misschien is dat voor jou genoeg.*

Dit is dus de poëzie die ik letterlijk heb gestuurd naar functioneringszaken. Het begint toch altijd met je eigen gevoel van compassie.

Mijn begeleiders vertelden een paar jaar geleden, dat we wereldwijd in een tijd leven waarin je meer calamiteiten kan verwachten. De aarde is moe, de ether is vervuild, er is overal watersnood. Er is gewoon van alles gaande. Maar één ding waar wereldwijd veel te weinig aandacht aan wordt besteed, is traumaverwerking. En als wereldwijd traumaverwerking te weinig aandacht krijgt, dan krijg je meer terrorisme, en daar zijn we als de dood voor.

Voor traumaverwerking zijn al heel veel richtlijnen gegeven, voor in ons eigen land tot aan verre landen toe. En één van de zaken die ze bijvoorbeeld gezegd hebben, is dat het heel belangrijk is om journalisten en schrijvers uit verschillende landen naar gebieden te laten afreizen waar veel gebeurd is, en waar ze verslag kunnen doen van persoonlijke en gemeenschappelijke verhalen, zodat mensen in de getroffen gebieden gehoord worden

en hun verhalen gelezen. En dat je alleen op die manier kunt helpen om terrorisme in de toekomst te laten verminderen. Want overal waar trauma's blijven voortbestaan, zeker als die collectief ervaren worden, en mensen niet in de wereldgemeenschap worden aanvaard met al hun verwondingen, dan roep je in de toekomst nog meer ellende over je af. Ook in je eigen zogenaamde 'veilige' landje.

Ik heb ook om die reden het boekje **'Rede en wereldburgerschap'** geschreven.

Er staan heel veel teksten in, die te maken hebben met je naaste omgeving, over vrede, intimiteit, solidariteit, maar ook teksten ver voorbij je eigen kringetje. Zoals: hoe kom je tot verruiming van het besef, dat het niet alleen om jou en je directe naasten gaat? Wat vraagt het van je om niet alleen in je naaste omgeving goed te doen, maar ook voor mensen verder weg?

Dit boekje bijvoorbeeld heet **'Dialoog, de wezenlijke weg'**.

Mijn begeleiders noemen dat **'De universele regels van de dialoog'**. Want als je niet wezenlijk naar elkaar leert luisteren en je blijft alleen maar discussiëren, dan kom je er gewoon nooit uit. Dan blijft er altijd strijd. En wat heb je nu nodig om tot dialoog te komen? Hoe schep je een goed klimaat om de dialoog te bevorderen? Want voor solidariteit heb je de dialoog als basis nodig. Je moet op die manier oefenen om voorbij alle verschillen de eenheid terug te vinden. En als je dat in taal niet goed weet uit te drukken, of uit te lokken, dan kom je er niet. En het heeft niet alleen met taal, met woordgebruik te maken, maar het heeft vooral te maken met hoe je jezelf, temidden van anderen, opstelt en hen ruimte kunt geven.

Opmerking:

"Het heeft met je onzichtbaarheid te maken, met de intimiteit met jezelf."

Marieke:

Ja, dat klopt. Het heeft ook met een stuk onzichtbaarheid te maken. Het heeft vooral te maken met hoe je in jezelf ruimte creëert waar anderen in kunnen verkeren, ook al verblijven zij niet in je directe omgeving.

En mijn begeleiders zijn daarin uitermate uitdrukkelijk, ze zeggen:

"Als mensen de dialoog niet ontmoet hebben in hun leven, dan zal er altijd een stukje onbevredigdheid zijn bij het sterven, omdat ieder mens hunkert naar dialoog."

Want in de dialoog ontmoet je de intentie van de ander om naar beste kunnen jou te ontmoeten. En dat heeft natuurlijk een bepaalde begrenzing, want een ander kan jou nooit volstrekt zien, daarvoor zijn we te verschillend. Maar de intentie de ander te ontmoeten en de intentie jezelf vrij te geven aan anderen maakt dat je een uiterst vredig gevoel hebt over je leven, ook al zou je straatarm sterven.

Aan de andere kant, als je materieel gezien voor alles ingedekt bent, maar je hebt de dialoog nooit ontmoet, dan kan het sterven minder vredig zijn.

De mate dus waarin je hebt mogen ontmoeten, in dialoog met anderen, geeft zo veel betekenis en zin aan je leven, dat je je daardoor een ander mens voelt. Je ervaart dan verbinding en solidariteit. Het is dan niet eens mogelijk om zonder solidariteit te zijn, dat kan niet eens.

Reactie:

"Ik was heel ontroerd door uw gedichten. Ik heb zelf een zoon, die al twaalf jaar in een psychiatrische inrichting zit en ik ben net als die mevrouw, die een goede vriendin van mij is, heel intensief nog steeds met hem bezig. En wat ik wilde zeggen, is dat ik in de psychiatrie meemaak dat hij zich niet mag uiten. Hij mag zijn emoties niet uiten. Voor elke uiting van emotie krijgt hij een strafpunt en met zoveel strafpunten gaat hij in de isoleercel. En dat gebeurt hier in Rotterdam! En dat doet heel erg veel pijn. En ik weet dat ik hem daar misschien in een soort van gevangenis laat zitten, maar ik kan zelf niets meer voor hem doen. Maar ik wil nu met die mevrouw en nog een vriendin, ook naar aanleiding van het boekje van Paul Ganzefles, op een dusdanige manier invloed gaan uitoefenen, dat er op een andere manier in de psychiatrie met onze kinderen zal worden omgegaan.

Marieke:

Geweldig! En als jullie er iets voor voelen om hen te steunen, dan weten jullie waar ze zitten. Ja? Dat zou dus ook nog een extra mogelijkheid zijn.

Opmerking:

"Hier zijn twee boekjes voor mensen die daar interesse voor hebben. Van de hulpverlening mag het gekopieerd te worden."

Marieke: Prima.

Opmerking:

"Dat is zo mooi, hè, zonder dat je daar zelf eigenlijk nog verder iets aan hoeft te doen, komt er nu hulpverlening en verkoop je kopieën van het boekje omdat het uitverkocht is. Het is wel opnieuw in druk."

Marieke:

Ja. Iets wat waarachtig is gaat gewoon ondergronds door, zo is het altijd geweest, door alle culturen heen.

Reactie: *"We mogen daarom ons vertrouwen ook niet verliezen."*

Marieke:

Nee, verlies nooit je vertrouwen. Het is altijd een beproeving - en dat zal het door alle tijden heen ook blijven - of je, in moeilijke periodes, kunt blijven staan in je eigen innerlijke geloof. Het is een test in de kracht van je geloof waaraan je dan onderworpen wordt.

Wat ik altijd een prachtig voorbeeld heb gevonden is dat van Dorothee Sölle, of van Beijers Naudé, dat weet ik niet meer exact. Maar één van hen beiden heeft ooit gezegd: *"Je moet je eens even kunnen voorstellen, dat de vroegere kathedraalbouwers nooit het eindresultaat van hun werk zagen, want het bouwen van een kathedraal duurde soms wel twee tot drie eeuwen. Zij bouwden dus iets wat ze zelf nooit als eindresultaat zouden kunnen aanschouwen. Nooit zouden zij zelf naar de kathedraal kunnen gaan om daar een innerlijk gebed te doen. Desondanks bouwden zij toch de kathedraal."*

Ook in deze tijd zijn er veel kathedraalbouwers onder ons. En het is ongelooflijk belangrijk, dat we het in dóen en gelóven niet laten afweten, ook al krijgen we de wind van voren en van achteren en van opzij. Wij móeten blijven staan in ons geloof en als je dat in de ether etst, dan zal dat bevruchtend werken en door anderen weer worden overgenomen. Dat is wat er dan gebeurt.

Volharding wordt altijd beloond en die van U dus ook. Daar mag je gerust vertrouwen in hebben. En ook al is de ontkieming van bepaalde zaken voor onze ogen niet altijd zichtbaar, in uw en in jullie nalatenschap zál het gebeuren. Ja, dit is heel, héél belangrijk. Om bij elk pleidooi dat je voor iets houdt, en ook bij iedere vorm van inzet, met niet aflatende, innerlijke waardigheid dit elke keer weer opnieuw te vertolken. Maar ook je verdriet de ruimte te gunnen, als het niet wordt waargenomen en dan daar toch iedere keer weer voor te gaan stáán. Dát is de kracht waarmee het in de ether geétst wordt.

Misschien ook niet onbelangrijk, maar we hebben het hiervoor gehad over het vertrouwen in de Goddelijke wereld. Dat je hoopt dat van daaruit alles wel in orde zal komen. Om bij mezelf te blijven, ik heb echt stevig moeten leren, dat je niet alles bij de Goddelijke wereld mag neerleggen. Ook ik heb van heel nabij, in mijn directe omgeving, veel meegemaakt op psychiatrisch gebied. En ik zal daar een paar gedichten over voorlezen waarin ik verwoord, dat ik het niet meer aan anderen dien over te laten.

"Opname."

***Dertig meter voor mij loop jij,
je silhouet in eenzaamheid gehuld,***

*donker afstekend in deze steriele meterslange witte gang.
De schouders zo mager en gebogen optrekkend,
verbijsterd samen in één langgerekte wanhopige kreet,
die weergalmt en weergalmt tegen de wanden
waartussen jij wordt platgedrukt.*

Je krijgt het inzicht dat inrichtingen, hoe goed ze het ook bedoelen, niet altijd in staat zullen zijn om iets dat zo ingrijpend op iemands leven is, te verhelpen.

Mijn jongste broer had een zelfmoordpoging gedaan, voor de zoveelste keer. Hij zat in een inrichting op een gesloten afdeling, en was begin twintig. En ik ben op een gegeven ogenblik op een punt gekomen, dat ik van binnen wist, dat als ik nu niet ingreep het definitief te laat zou zijn.

Ik heb geen seconde meer nagedacht en ik ben naar die inrichting gegaan. Ik sprak met mijn broer en zei: "Wat ze ook zeggen, als ik geen medewerking krijg, ontvoer ik je uit die inrichting". En ik had het ook letterlijk gedaan!

Ook mijn zusje had ik ingeschakeld, want je voelt op een gegeven moment dat iets echt niet meer kan. Ik heb toen uiteindelijk wél medewerking gekregen en hem uit die inrichting gehaald. En dat is ook het moment geweest dat hij niet meer dood wilde.

Later heb ik hierover geschreven, ook voor mezelf als een soort van gelofte, dat ik me er nooit meer van af zou laten houden in te grijpen als dat noodzakelijk was.

En wat me het meest is bijgebleven was de tegenwerking die ik kreeg, toen ik mijn broer daar weg wilde halen. Dat heeft zo'n pijn gedaan. En als je dan niet oplet ga je terugreageren op de mensen die daar werken, of op de instanties. Ik heb dat toen net niet gedaan, maar die pijn was zo snerpnd, dat ik de kamer ben uit gegaan, en nog geen drie minuten daarna begon ik onder mijn oksels(!) te huilen. Dat heeft drie dagen geduurd! En zo iets kan normaal gesproken gewoon niet. Geen arts heeft daar ooit van gehoord. Maar het liep de gehele dag in de straaltjes uit mijn oksels. Ik ben er nog voor bij de specialist geweest, maar die had dat ook nog nooit meegemaakt. Ik had per dag wel zeven dozen tissues nodig om het op te vangen.

Ik weet nu dat het kwam, doordat er iets uit het verleden, van mij en van anderen, ontladen werd op het gebied van pijn. Oude pijn van dingen die je hebt moeten aanzien en die je eigenlijk niet kón aanzien. Door zo voor mijn broer op te komen kwam dat naar boven en ontladde zich dat op deze, nogal ongewone manier.

Soms is iets moeten aanzien nog pijnlijker dan het moeten ondergaan. Kunnen jullie dat nog volgen? Goed, dit is dan het laatste gedicht en het heet:

"Geen dode ogen meer."

Geen dode ogen meer verstard in je gezicht.

Geen dodenmasker meer

door iedereen verlaten

op eigen ondergang gericht.

Vandaag sta ik op en wek je tot leven.

Vandaag ontdoe ik mij

van banden van berusting

en smekend gebed.

Vandaag daag ik het licht uit mij te helpen

en je te wekken uit het graf.

Vandaag ben ik het die handelt

en door hoop op genezing en gerechtigheid

je het leven als het ware weer teruggeeft.

En ik ben toen opgehouden met de hemel af te smeken, begrijp je? Want ik wist, dat als ik nu niet zou ingrijpen er gewoon niets zou gebeuren. Punt uit.

In deze tijd zijn veel mensen, mezelf inclusief, afhankelijk van instanties die bepaalde zaken moeten regelen. En je hoopt dan wel, dat de onstoffelijke wereld het in de goede banen zal leiden, maar dat kan niet zolang wijzelf er niet voor gaan staan.

En soms is dan één mens gewoon te weinig en moet je dat met meerderen doen.

Maar één moet het voorbeeld geven. En wij zijn allemaal die éne die dan aangesproken wordt. Wacht dus niet als je een persoonlijke oproep voelt. Ga staan en kijk wie volgt. En er is altijd tijd genoeg, als je het niet blijkt te kunnen, om je hoofd even neer te leggen en weer op verhaal te komen, maar ga staan. En anderen zullen je volgen. Mensen doen vaak iets voor mensen die echt voor iets gaan staan. Dat is gewoon zo. En ik wens jullie daar dan ook heel veel succes mee.

Wie heeft er nog vragen?

Vraag:

“Wat te doen als er binnen een gezin geen solidariteit is? Dat komt, jammer genoeg, veel voor. En hier zullen ook wel mensen zijn die uit een dergelijk gezin komen.”

Marieke:

Het is een goede vraag. In dat geval hangt het van de kracht van het individu zelf af, in hoeverre hij in staat is toch een bewuste keuze te maken voor het herenigen van de solidariteit binnen het gezin. Soms is er maar één in het gezin die in staat is, door alle weerstand heen, toch steeds zijn geloof in solidariteit naar voren te brengen, waardoor

de andere gezinsleden scherper teruggeworpen worden op hun eigen verantwoordelijkheid op dit gebied. Het ergste is als je elkaar in dit opzicht niet wenst te spiegelen. Als iemand van jou solidariteit wenst en dit steeds weer te kennen geeft, dan moet je wel keihard zijn om te kunnen zeggen: "Nee hoor, jij laat mij volstrekt onverschillig."

Waarom we vaak zo vereenzamen komt, omdat velen zich neerleggen bij het gebrek aan onderlinge solidariteit. En iedereen klaagt daar wel over, maar slechts weinigen doen er wat aan en maken zich daarvoor sterk. En zo kom je niet echt verder.

Alleen zij, die elke keer weer solidariteit vertolken, zorgen dat ook anderen gaan beseffen dat ze hierin een keuze dienen te maken. En het vereist moed, om dat steeds maar weer opnieuw te doen.

Reactie:

"Ja, dat speelde ook bij ons in het gezin. Zo vaak wilde ik dan de andere gezinsleden vragen om wat meer medeleven, en ja, dat lukte niet altijd, en dat heb ik dan maar aanvaard als onvermogen van mijn kant.

Nu is het natuurlijk een heel andere situatie geworden. Zij misten toen ook veel aandacht, want het ging altijd alleen maar naar die ene - of nou niet alleen maar - dat is een beetje overdreven, maar hoofdzakelijk naar degene die ziek was. En dan krijg je toch in je gezin, dat zij je gaan missen. Ze hebben ons echt ook als ouders gemist."

Marieke:

Ja, dat is mooi wat U zegt, en ook dat U erkent, dat het aan solidariteit in uw gezin vaak heeft ontbroken, omdat één van de kinderen zo bijzonder veel aandacht nodig had. En als ouder heb je maar een bepaalde hoeveelheid aan aandacht te geven. Om die reden heeft het soms ook aandacht aan de andere kinderen onttrokken.

De solidariteit in een gezin is heel moeilijk langdurig te handhaven als er een touwtrekken ontstaat om aandacht. Ikzelf ken bijvoorbeeld een situatie waarin de man altijd zoveel aandacht wilde van zijn vrouw, dat het hele gezinsleven erdoor werd ontwricht, omdat alle kinderen werden beschouwd als concurrenten. En je hebt dus heel veel verschillende gezinssituaties, waarin, om welke reden dan ook, de onderlinge solidariteit verbroken wordt.

Maar welke situaties er ook spelen, alle individuen zijn er persoonlijk verantwoordelijk voor, hoe jong ze ook zijn, of ze zelf solidair willen zijn. En het ligt dus vaak ook aan de eigen onafhankelijkheid van geest, of zij bereid zijn tot solidariteit of niet. Er zijn vaak jonge, innerlijk onafhankelijke kinderen in een gezin, die het opnemen voor de andere kinderen.

Het blijft dus altijd een eigen individuele verantwoordelijkheid. En als je écht iets hebt met dat thema 'solidariteit', dan is het belangrijk om te onderzoeken hoe groot jou betrokkenheid is om daar blijk van te geven.

Reactie:

"Daar sloeg mijn vraag van daarnet ook op. Ik merk namelijk dat ik van het woord `solidariteit` in verwarring raak, omdat in het woord `soli` = 'alleen' zit.

Op het moment dat ik deze vraag nu stel bedenk ik me ineens, dat je van `alleen` naar `al-één` kunt komen."

Marieke:

Ja, zeker! In dat woord `solidariteit` zit het woord `soli` in dat betekent 'alleen'.

Maar je kunt ook van `één` naar `al`. En dat is nu ook juist de bedoeling!

Eerder heb ik al gemerkt, dat er in sommige vrouwenkringen een enorme beladenheid leeft op het woord `solidariteit`, omdat men dat aan de Partij van de Arbeid gekoppeld heeft, of aan communistische stromingen.

Ik had zelf nooit die link gelegd. Het woord voelt dus beklemmend aan voor bepaalde mensen, omdat ze daar iets dwangmatigs in ervaren, en er schuilt ook nog iets van strijd lust in. Sommige mensen ervaren het ook als saai, alsof je allemaal voor hetzelfde moet gaan.

Wie mij kent weet, dat ik de nuance heel erg belangrijk vind en dat ieders diversiteit ook volstrekt gerespecteerd dient te worden. Ik kan dus alleen maar zeggen hoe ik dit woord zelf ervaar. `Solidariteit` betekent voor mij: vanuit gemeenschapszin durven leven, met behoud van je eigenheid. Niet alleen die van je zelf, maar ook die van anderen. En dat je, op basis van een gemeenschappelijk streven, de onderlinge verschillen overstijgt, dus als het ware psychologisch de handen ineen slaat.

Reactie:

" Soms kun je, als iemand de slachtofferrol kiest – en er zijn mensen die dat doen - alleen maar solidair zijn door er te zijn. Meer hoeft je niet. Er zijn is al genoeg."

Marieke:

Ja, soms kan iemand slachtoffer zijn van een bepaalde situatie en kan het al voldoende zijn om er, in gemeenschappelijk aandacht, aanwezig te zijn. Dat is juist. Maar bepaalde maatschappelijke misstanden, om het zo maar te noemen, die wezenlijk verbetering behoeven, daar heb je solidariteit voor nodig. Solidariteit van een kritische massa, die bewust naar buiten wenst te treden om zaken zichtbaarder te maken, er aandacht voor te vragen en zelf, door middel van positieve handelingen, naar een situatie toe te brengen die ook tot voorbeeld strekt.

Reactie:

"Wat ik daar soms zo moeilijk in vind is elkaar daarin te herkennen."

Marieke:

Ja, en dat komt ook doordat we soms niet helder genoeg zijn in het tot uitdrukking brengen van wat ons zo diep raakt, en wat we er aan zouden willen doen.

Reactie:

"Je kunt het moeilijk op je voorhoofd zetten."

Marieke:

Maar je kunt het wel op schrift stellen en in de krant of in een tijdschrift zetten. Of je kunt een bijeenkomst organiseren en dan zien wie er op af komt. Kijk, als je echt iets wenst te doen, dan dien je dat zichtbaar te maken.

Reactie:

"Dat vereist dan een enorme duidelijkheid."

Marieke:

Dat vereist heel veel duidelijkheid. Kijk, waar een samenleving aan ten onder gaat hebben mijn begeleiders een keer heel beeldend aan mij laten zien. Ze zeiden daarbij ook, dat er heel veel spirituele ontwikkeling hier in Nederland gaande is, en niet in Nederland alleen. Mensen weten in feiten heel veel, zijn ook uitermate filosofisch onderlegd. En men bekijkt s` avonds het wereldnieuws, of luistert naar een ander programma en dan wordt, onder het genot van een wijntje en een knabbeltje, het wereldnieuws diepgaand besproken. Maar, zeggen mijn begeleiders, die kennis is hen niet aan gereikt om er alleen maar over te filosoferen, maar ook om het om te zetten in handelen. In het bewerkstelligen van oplossingen voor zaken waar je door bent geraakt en waar je compassie voor voelt, en om daar ook letterlijk iets in te gaan betekenen. En dat aárden van de spiritualiteit wordt nog te weinig bewust door mensen gedaan. En dat bewustzijn wordt wel vergroot, maar deze tijd is niet gemakkelijk en men denkt dus al gauw: "Dat lukt me niet."

En natuurlijk lukt dit ook niet in je eentje. Daarom het is heel belangrijk, dat mensen, die dingen dieper doorleven en hun eigen identiteit waardig ervaren, gaan staan in helderheid en duidelijkheid, en waar anderen dan op af komen, die zichzelf ook goed kennen en ook een bepaalde mate van doorleving hebben. Als die zich samen met elkaar sterk maken, dan kan er veel meer tot stand gebracht worden, dan je als enkeling zou kunnen. En dit is bij uitstek de tijd die daar geschikt voor is.

Reactie:

“ Ja, maar neem nu bijvoorbeeld jou werk voor orgaandonatie, die gaan toch weer nieuwe wegen zoeken om het toch maar weer..... ”

Marieke:

Ze blijven doorgaan met nieuwe wegen.

Vraag:

“Maar hoe ga je dan verder met het doel waar je dus van overtuigd bent? Hoe blijf je dat dan trouw?”

Marieke:

Ik denk dat veel dingen ondergronds door gaan. Er wordt over gepubliceerd, er wordt over gesproken, binnenskamers wordt veel doorgegeven. De laatste tijd krijg ik weer nieuwe uitnodigingen om over orgaandonatie te spreken. Soms gaan dingen gewoon ondergronds door, en iedereen die zich daardoor aangesproken voelt, kopieert het boekje dat ik hierover geschreven heb en geeft het door, of bestelt het. Het gaat er maar om, of je ergens echt in gelooft en om je eigen ervaring daar aan toe te voegen.

Reactie: *“Met zandkorrels bouw je piramides.”*

Marieke: Ja, precies.

Vraag:

“Je ziet vaak, zo ervaar ik het tenminste, een soort verschuiving in de maatschappelijke orde. Bijvoorbeeld, dat grootouders hun kleinkinderen opvoeden, omdat de ouders het te druk hebben. En dat jij, als oma zijnde, vaak al die taken van dat gezin er nog even bij neemt. Het lijkt vanzelfsprekend te zijn geworden, dat je dit soort dingen allemaal doet. Waar ligt nou die grens van solidair zijn? Want gezinnen hebben tegenwoordig soms zulke hoge kosten, zodat beide ouders wel moeten werken. Maar het kan ook om het eigen belang gaan! Dat ze liever een rustig baantje nemen, dan dat ze zich inzetten voor de kinderen. Ik vind dit toch best moeilijk, en ook om dat aan te kaarten, want uit zichzelf komen ze hier niet mee.”

Marieke:

Dit is een heel praktische vraag en die kan ook alleen maar door de desbetreffende mensen zelf beantwoord worden.

Ik weet dat er een groeiende groep grootouders is, die voelen dat hun taak breder is, dan alleen voor hun kleinkinderen te zorgen. En je hebt ook grootouders, die het juist een prachtige invulling vinden van hun tijd. Daarom kan je geen algemeen antwoord geven, dat lukt niet. Het is in ieder geval heel belangrijk, om voor jezelf helder te

krijgen, of je aan deze taak voldoening ervaart, of niet. En als deze invulling van je grootouderschap je veel voldoening geeft, dan is er verder niets aan de hand. Dan is het zuiver. Maar als dat niet zo is en jij je tijd ook graag aan andere zaken wilt besteden, die jij als heel waardevol ziet, dan hoef je dat niet op te geven. Het is dus niet zo, dat het een beter is dan het andere, maar je dient in jezelf te onderzoeken waar jouw eigen waarde op dit moment zich het beste kan uitdrukken.

En wat die jonge ouders betreft, trouwens ook die van dertig en veertig; hun persoonlijke verantwoordelijkheid voor hun kinderen dient soms letterlijk aangescherpt te worden door de andere betrokkenen om hen heen, omdat de kinderen hen als ouders en dus als eerst verantwoordelijken, uitgekozen hebben.

En eerlijk gezegd wordt het door onze huidige maatschappij ook wel in de hand gewerkt, dat dit stuk verantwoordelijkheidsbesef teloor gaat. En dat komt vooral, omdat de algemene waardering voor ouderschap dik onder de maat is. Als ouders zich bewust zijn van de waardigheid van hun ouderschap, dan wordt hun beleving op deze taak daarin versterkt. Maar als er in het collectieve veld veel te weinig waardering is voor waarachtig ouderschap, en het is ingekrompen tot alleen maar het je kinderen te eten geven en ze financieel te ondersteunen, en je hebt alle wezenlijke zorg daarbij van anderen nodig, dan is er niet veel begrepen van wat het ware ouderschap inhoudt en wat het voor iemands persoonlijke groei kan betekenen. En vooral, wat het betekent voor de kinderen!

Reactie:

“Maar om daarover te spreken is moeilijk.”

Marieke:

Ja, maar blijkbaar is er iets in jou dat je daarvan weerhoudt, of weet je de juiste woorden niet te vinden. En dat maakt je een beetje bang - wat trouwens voor veel grootouders geldt - want je wilt je volwassen kinderen niet kwetsen en je wilt je kleinkinderen niet tekort doen. En toch voel je dat het tot je verantwoordelijkheid behoort om het te benoemen.

Reactie:

“Ja, maar je krijgt ook te maken met de andere grootouders, die daarbij betrokken zijn en dat is ook niet gemakkelijk.”

Marieke:

Ja, en toch voel je dat je het moet doen. Je zou bijvoorbeeld eens dat boekje over dialoog kunnen inkijken. Hoe je een dergelijk onderwerp, dat toch heel gevoelig ligt, kan verwoorden op een manier die niet direct tegenreacties uitlokt.

Het vraagt een bepaalde vorm van neutraliteit in spreken, terwijl je toch alles zegt wat je op je hart hebt, op een heel betrokken en warme manier naar de ander toe.

Het lastige is, en dat herken ik bij mezelf ook wel, dat als je een diep gevoel van wéten in je hebt dat dit, of dat het beste zou zijn, dan mag je je eigen diepere weten niet brengen alsof je je daar onzeker over voelt, want dan ben er niet trouw aan.

Maar het gaat erom hoe jij iets, dat jij zo zeker denkt te weten, op de juiste manier naar buiten brengt. En dat vraagt dus een ander type afstemming. Maar je mag geen millimeter afdoen aan wat je weet en voelt, want anders ben je ontrouw aan jezelf. Maar je mag het de ander ook niet door opdringen.

Het is dus zoeken en tasten naar de juiste woorden, want je dient je vanuit meelevendheid op de ander af te stemmen. Niet vanuit het willen opleggen. Je moet invoelend zijn, want de ander heeft misschien iets niet waargenomen wat voor jou overduidelijk is, of heeft het misschien wél waargenomen en zit al met een verkapt schuldgevoel, dat jij dan nog eens extra belast.

Bijvoorbeeld: in deze tijd zijn er heel veel moeders die werken vanwege het extra geld. Maar als je het ze openlijk zou vragen zouden ze het liefst de eerste drie jaar bij hun kind blijven. Er is dus al een zeker schuldgevoel. Ze willen dan wel een carrière, en er is geld nodig, maar honderd procent rustig zitten ze er vaak niet in. En dan kom nog eens jij met een opmerking en dan is het "au", snap je?

Het vraagt veel meelevendheid. Het vraagt een gemeenschappelijk punt van aandacht waar je allebei voor wilt gaan, in dit geval voor het kleinkind. En dan kun je zeggen: "Zullen we samen eens kijken hoe we het voor het kind zo gemakkelijk mogelijk kunnen maken in deze situatie? Want ik heb dit en dat opgemerkt en ik weet er niet goed raad mee, en kunnen we dat eens met elkaar bespreken?". Dan heb je al een neutralere ondertoon.

Het is heel moeilijk, en dat zullen jullie ook herkennen, dat als jij denkt dat je de oplossing in huis hebt, om de ander dat dan niet op te dringen, maar gewoon een opening te maken en dan, vanuit oprechte meelevendheid, te onderzoeken of er meerdere wegen naar Rome leiden en waar iedereen zich in kan vinden.

Reactie 1:

"Ja, en dat jaren en jaren volhouden!" (gelach)

Reactie 2:

"Nee, drie jaar, dan is het nog wel vol te houden!"

Reactie 3:

"Ik denk dat deze situaties vaak ontstaan, omdat men bang is voor verlies, en niet omdat men de juiste toon niet kan vinden. De angst dat kinderen niet meer komen, of zoiets dergelijks. En daar kun je dus onduidelijkheid door krijgen. Nee, het is niet gemakkelijk."

Marieke:

Nee, zeker niet en dat zeg ik ook niet.

Ik zeg wel eens in bepaalde situaties: "Ik kan het niet anders dan zo benoemen en als je het vreselijk vindt, dan veeg je me nu maar van tafel, maar ik kan er niets aan doen, want dit is wat ik ervaar."

Ik ga er gewoon maar kwetsbaar in, niet tégen die ander, want die vindt het vermoedelijk helemaal niks wat ik zeg, maar het geeft mij de kans om het te benoemen. En als het niks voor hem is, dan laat hij het gaan.

Je moet er dus rekening mee houden, dat wat jij te berde brengt niet altijd is wat de ander wil horen, maar daarbij wél trouw blijven aan je eigen stuk. En het met warmte brengen naar de ander, maar ook met warmte naar jezelf.

Reactie:

"Dat vind ik zo moeilijk. Ik zit in een wat moeilijke situatie met mijn buurvrouw en die warmte naar die buurvrouw toebrengen, ja...dat is even heel lastig. Het is eigenlijk ontstaan door een hek, dat we gezamenlijk zouden aanschaffen... (luid gelach in de zaal)...en om dan warm te zijn naar haar, terwijl ik zie dat de palen van dat hek door mijn nieuwe terras geslagen worden...! Dat vind ik dus een heel lastige opgave."

Marieke:

Soms hebben we te weinig durf om ons verdriet te tonen over iets wat gebeurt, omdat we te snel oplossingsgericht zijn. Mensen worden te weinig letterlijk geconfronteerd met het verdriet dat ze veroorzaken. Mensen komen te vaak op hoge poten verhaal halen op de manier van: dit wil ik niet en dit zijn de oplossingen en hier dien je je aan te houden, in plaats van dat mensen zien hoeveel verdriet het je eigenlijk doet. En doordat je op hoge poten aan komt lopen en probeert jezelf groter te maken, waardoor je machtiger lijkt en de ander terug doet deinzen, ga je strijd aan en roep je verdediging op. En dan is het conflict dus geboren.

Terwijl, als je eerlijk je verdriet zou durven te tonen en zou vragen naar een gemeenschappelijke oplossing – en dan zeg ik al bij voorbaat, dat dit niet altijd zal lukken, dus hou daar rekening mee – dan is er een grotere kans dat het iets minder escaleert. Maar het is erg lastig, ja.

Reactie:

"Ik ben eerst helemaal teruggegaan naar mezelf en heb dus door die situatie contact kunnen maken met een heel diepe pijn. Ik ben nu twee keer een heel weekend weggeweest en heb gezegd: "Ik ga me bezig houden met die pijn", en heb die heling daarna ook gevoeld. Eigenlijk kan ik dus zeggen: " Dankjewel buurvrouw." Want door haar kon ik die pijn aangaan. Maar dat heb ik voor mezelf gehouden en niet met haar gedeeld, omdat we nog geen contact samen hebben. Ik weet ook niet, of dat in het contact met haar aan de orde moet komen, of dat het beter is dat het bij mij blijft. Want zij is helemaal niet bezig met bewustwording, of in ieder geval niet op de manier die aansluit bij de mijne.

Maar ik ben er heel dankbaar voor, dat de pijn, die ik dus nooit kon voelen, ik nu wel kon voelen en geheeld heb. En nu ben ik eigenlijk weer in een rustfase voor de volgende stap. Hoe gaan we dit aanpakken, of niet. Want ik weet natuurlijk niet waar ik nu verder uitkom."

Marieke:

Ik vind het in ieder geval prachtig hoe je beschrijft, hoe je door deze confrontatie en de pijn die dat teweeg bracht een stuk innerlijke verdieping hebt gekregen, waardoor een oude pijn naar boven kon komen, meer in je verhelderde en daardoor opgelost werd. Er komt nu een beeld in mij naar boven van iemand uit mijn omgeving, die vijf, zes, zeven jaren lang procedeerde om haar gelijk te halen. Zij bleef dus jarenlang in procedures hangen waar ze bijzonder ongelukkig onder was. En ik heb aan de hand daarvan gezien, dat geestelijk je ruimte innemen en in je eigen ruimte gelukkig zijn, meestal zaliger is, dan het bevechten van ruimte buiten je. Bij veel mensen heb ik hun innerlijke ruimte zien afnemen in hun gevecht om een paar vierkante meters terug te krijgen, zowel letterlijk, psychologisch als juridisch. En ik heb mij wel eens afgevraagd: is dat al die moeite waard?

Dus je gelijk krijgen? Je wéét dat je gelijk hebt. En je opponent zit, ook vaak vanuit oude pijnen, in een soort dwangpositie, van waaruit hij ruimte opeist. Niet omdat hij het wil ontvangen, maar omdat hij het wil némen. Omdat zijn pijn van die orde is, dat het genomen móet worden. Die néémt, ongeacht de persoon bij wie hij het doet.

En vervolgens zegt de ander dan weer, die ook al vanuit pijn ruimte opeist: "Ja, maar ik wil deze ruimte hebben en ik doe er geen millimeter vanaf."

Het gaat hier in feite over de innerlijke ruimte, die iedereen nodig heeft om goed bij zichzelf te kunnen zijn. En de één wil een soort van bolwerk waarbinnen hij zich veilig kan voelen – dat is de uiterlijke ruimte. Maar de innerlijke ruimte is dat jij het goed hebt met jezelf en dat jij je wél kunt verbinden met anderen. En of de ander dat ook kan of wil, valt onder zijn verantwoordelijkheid.

Het is allemaal niet gemakkelijk, want je wordt in dit soort zaken zo sterk gespiegeld.

Reactie:

“Dat spiegelen vind ik zo duidelijk. Ik heb met spiegelen al zo veel kunnen doen en daar ben ik eigenlijk heel blij mee. Terwijl dat andere, ja, dat ziet er toch niet echt zo gezellig uit.”

Reactie: *“Maar bepalen is beperken, hé, altijd.”*

Marieke:

Ik heb de buurman, die naast mij in de straat woonde, wel minstens zeventuizend keer gegroet, zonder dat hij teruggroette. Ik heb dat wel eens eerder verteld. En ik heb er vaak bij stil gestaan hoeveel kracht mensen moeten hebben om een begroeting vanuit het hart te negeren, en ze in staat zijn om dat jaren vol te houden, gewoon vanwege een vooringenomenheid waar ze nooit over gesproken hebben. En ik heb me dan ook afgevraagd: waarom groet ik voordat ik nadenk? Het antwoord is, dat het voor mij heel natuurlijk is om te groeten. En als dat niet beantwoord wordt ga je in feite op dat moment een proces door in het zien van bepaalde verschillen, hoewel die toen niet direct tot buurvriendelijker gedrag leidden. En je zult het niet geloven, maar op het moment dat ik verhuisde, is hij me een hand komen geven! (luid gelach)

Vraag:

“Maar is het niet zo, dat als je dat kunt zien als een leersproces, en dat vervolgens in dankbaarheid kunt loslaten, de oplossing vaak vanzelf wel komt?”

Marieke:

Weet je, het punt is, dat ik in die situatie mezelf behoorlijk ben tegengekomen. Ik dacht altijd, toen ik jong was, en dat hoorde ik ook in mijn omgeving: “liefde is tot alles in staat!” Dat is heel schattig als je daar op terugkijkt. Maar ik heb dus echt moeten leren dat dit een hoogmoedige gedachte is. Negatief hoogmoedig, want ook ik ben feilbaar, al doe ik nog zo mijn best, en ook ik maak nog dagelijks mijn fouten.

Dat is een. Ten tweede, ook al heb je een hoog liefdespotentieel – althans, je hoopt dat je dat hebt, hé – dan nog kan het zijn dat de ander geen enkele behoefte heeft om die liefde te ontvangen, want dat kan best wat teveel zijn als je daar geen behoefte aan hebt, laten we eerlijk zijn. Dat is punt twee dat je hebt te leren.

Punt drie is, dat jij ook maar een mens bent en wellicht denkt, dat iemand beter af zou zijn als hij zus of zo zou doen. Maar die ander denkt misschien: dat is een mooie

gedachte, maar dat is niet mijn pad. Snap je? In de liefde ligt zoveel verleiding op de loer, en het valt echt niet mee om die voor 100 % zuiver te houden.

Reactie:

“Volgens mij praat je dan over dwingende liefde. Dan verwacht je iets terug van een ander, terwijl je ook gewoon kunt geven, zonder daar iets voor terug te krijgen, ook al valt het volkomen dood bij die ander.”

Marieke:

Jij zegt: “Spreek je dan niet over dwingende liefde?”

Natuurlijk heeft ieder mens in zijn liefdespotentie dingen die nog geschoond kunnen worden. Maar er is ook een groot deel dat geeft, zonder iets terug te verlangen. Je wordt dus in het geven van je liefde steeds gedwongen tot grotere helderheid te komen. En daar, waar nog een trauma op zit, of niet schoon is, spiegelt het leven dit weer naar je terug. Je kunt dus niet meer doen dan hierin te oefenen. En laat ik het zo zeggen: liefde géven wordt juist beproefd wanneer het niet aangenomen wordt.

Echt, van de hele wereld houden is geen kunst, want niemand zit je in de weg, ze lopen je niet voor de voeten. Maar volkomen van iemand houden, die het je, bij wijze van spreken, niet iedere dag gemakkelijk maakt, die jou niet echt kan zien, die met geheel andere dingen bezig is dan waar jij wellicht behoefte aan hebt, dát is liefde uitoefenen op het hoogste niveau. Want het is het blijven liefhebben van iemand, die in zijn/haar spoor niet in die mate in contact met jou is, zoals jij je het liefste zou wensen. Dáár beoefen je echt het volstreekte liefhebben. Niet daar waar je het algemeen beoefent, of wanneer het je goed uitkomt. Dat is geen onvoorwaardelijke liefde.

En om weer op ons onderwerp ‘solidariteit’ terug te komen: solidariteit betonen is ook contact maken met anderen die, naar eigen vermogen en volgens hun levensopdracht, wezenlijk goed proberen te doen. En dat is niet jÓuw levensopdracht, maar hún levensopdracht. En soms dien je die te ondersteunen, zonder dat je denkt dat je het beter doet. Ik kan daar, als voorbeeld, een stukje poëzie over voorlezen. Het heet:

“Ik voel nog steeds.”

Na al die jaren

voel ik nog steeds

die zachte warmte voor jou.

Die tederheid in kleine gebaren,

mijn blik in liefde naar jou gericht.

Ik ben de open haven

waarin je aangemeerd ligt.

*Het afscheid is in ieder moment
en in de dagen die verstrijken
voed ik je, terwijl mijn hart bloedt.*

*Want na al die jaren
vergezel ik je nog steeds,
in dag en nacht,
wetend dat ieder uur, iedere dag
het sein gegeven kan worden
dat het anker wordt gelicht.*

*Dat je klaar bent
om je grote reis te maken,
omdat ver van mij
het geluk je roept.
Want ik ben niet degene
die je zoekt,
ondanks de liefde
die je voor mij voelt.*

*Ga dan,
mijn minnaar en beste vriend,
vaar uit naar jouw horizon
en weet dat ergens een haven is
in liefde op jouw gericht.*

Een tijdloos moment van eeuwigheid.

Hier beschrijf ik een vorm van solidariteit, die j ou wel steunt in het verruimen van je hart, maar die bij de ander niet altijd werkt in omgekeerde volgorde, zoals je zo graag zou willen zien. Daarin moeten we geschoold worden. En dat zal je, na heel veel werk, de ene keer fantastisch lukken, en soms gaat je dat minder goed af. Dat hoort allemaal bij die fasen van liefde. Als we daar al volmaakt in waren, waren we hier niet, zo simpel is het.

Vraag:

“Het is ook een proces dat ontzettend veel energie kost. Hoe kun je daar mee omgaan?”

Marieke:

Het kost ontzettend veel energie. Ik zeg natuurlijk niet voor niets in dit gedicht dat ‘het hart bloedt’. En dat je altijd in de schaduw van het afscheid leeft is pijnlijk. Dat merk je

ook bij mensen, die weten dat een dierbare spoedig zal gaan overlijden, of die op een andere manier voorgoed weggaat. Het enige dat je dan kan doen is jezelf heel veel voeding te geven in de vorm van liefde en waardigheid, zodat je een dergelijk proces beter kan doorstaan. En je dient daarin niet van anderen afhankelijk te worden. Je dient zo sterk zelfvoelend te worden, dat iedere keer als je op het punt van breken staat - en het liefst nog ruim daarvoor - jij jezelf steeds weer in die zelfhelende stroom brengt, zodat je het redt.

En hoe je dat doet? Ik kan op dit punt alleen maar iets over mezelf vertellen.

Ik ga dan, bijvoorbeeld, in een heel warm bad zitten met heerlijk geurende oliën, zodat ik goed blijf doorstromen. Als de pijn te sterk is masseer ik mijn hart. En als mijn draagkracht niet sterk genoeg is doe ik oefeningen voor m'n rug.

Wandelen doe ik ook heel veel. Ik zoek dan de natuurelementen op en probeer me zo te verbinden met de natuur, dat ik de eenheid ermee ervaar. Ik bid. Ik troost mezelf.

Ik zoek muziek uit waar ik warm van word en die me ontroerd. Ik huil als het nodig is.

Soms drink ik ergens een kopje thee. Soms kijk ik met liefde naar mensen terwijl ik op een terrasje zit, en kan ik daar een tijdje de eigen eenzaamheid beter verdragen.

Je weet dus op een gegeven moment waar je van opknapt. Welke handelingen je moet verrichten, om daarna de dingen weer beter aan te kunnen. Het is gewoon even oefenen en uitproberen om precies dát te vinden wat bij je past.

Veel lichaamsbeweging heeft mij in ieder geval altijd heel goed geholpen.

Reactie:

"Ik las in je boek "Dat wonderlijke leven" ook over voetwisselbaden. Om je gedachten weer stil te leggen. En in de zomer heb ik daar heel veel aan gehad."

Marieke:

Ja, in dat boek heb ik voetwisselbaden beschreven, die heel erg goed helpen als je óf teveel in het denken zit, óf beladen bent met gevoelens die pijnlijk zijn. En hoe je deze dan op die manier versneld door je lichaam kan afvoeren. U heeft zich daardoor geholpen gevoeld na het overlijden van uw zoon? Ja, het werkt echt heel erg goed.

Reactie: *"Ja, inderdaad en ik heb ze gemasseerd met olie."*

Marieke:

Ja, dat is ook heel goed. Wat ik altijd geleerd heb bij hoge pijnbelasting, is om symbolisch, maar ook letterlijk, te proberen goed dóór te ademen, en te zorgen dat mijn huid over mijn gehele lichaam warm blijft. Dat is alles wat ik nodig heb en als ik daar voor zorg, dan kom ik er doorheen. En zaken niet bij anderen leggen, maar proberen tijd en aandacht voor mezelf vrij te maken en mezelf op die manier er doorheen te loodsen. Anders verlies ik mijn aandacht naar elders, terwijl ik het naar mezelf moet brengen.

Reactie:

"Ja, het is ook heel belangrijk om op je eigen manier je rouwverwerking te doen. Ieder mens doet dat op een andere wijze."

Marieke:

Jazeker. Mooi is ook, dat vaak zaken synchroon gebeuren. Soms, bij nare herinneringen, gebeuren er dingen in de buitenwereld die er zó synchroon mee lopen, niet te geloven gewoon.

Nog kort geleden overkwam mij zelf zoiets. Ik zag een vrachtauto voorbij rijden, waarop een afkorting stond van mijn naam, samen met die van iemand waar ik in het verleden zeer veel van gehouden heb. En ik dacht: dat kan toch niet! Maar het reed zó aan me voorbij!

Ik zou tal van lezingen kunnen geven op het gebied van synchroniciteit! En een ding is zeker: dát, wat eens verbonden was in liefde, zal op zielsniveau altijd blijven bestaan. En dat is niet een terugverlangen naar tóen, maar meer van: *'dat wat is geweest, heeft een wezenlijke inhoud gehad, en die inhoud is niet teloor gegaan. Het behoudt zijn waarde.'*

En vaak oefen je door liefdesbetrekkingen het leven zelf. Met elkaar ben je pionnen in het Grote Hemelspel, waardoor je allebei de kans krijgt iets te leren en te oefenen. En dankzij deze verbindingen word je gesteund in dat leerproces. En wat je het meest moeilijke vindt om te leren, wordt je vaak door je meest dierbare aangedragen, omdat je anders echt niet bereid zou zijn geweest, om die oefening aan te gaan.

Reactie:

"Als je iets in de stof niet meer kunt geven, dan kun je dat vaak visualiseren om geestelijk te geven. En dat is voor jezelf ook heel verwarmend en kan je daardoor helpen gemakkelijker los te laten."

Marieke:

Wat je zegt is waar. Wat je in de stof soms niet meer kunt geven, kun je in een visualisatie, en in grote neutraliteit, alsnog schenken. Zeg maar, liefde kan gewoon zijn eigen leven hebben, zonder dat je er iets mee hoeft.

Vraag: *"Hoe waardevol is het in gedachten uiten van solidariteit?"*

Marieke:

Dat is heel belangrijk; het in aandacht en in gedachten solidariteit betonen. Het raakt mensen in hun auraveld. Als er veel solidariteit naar iemand wordt gezonden, wordt de kracht ervan ondersteund en daardoor versterkt.

Vraag: *"En heel ver weg?"*

Marieke:

Heel ver weg is op etherisch niveau dichtbij! We denken vaak dat iets ver weg is. Croisset, bijvoorbeeld, heeft hier in Nederland paranormale testen gedaan, onder toezien oog van wetenschappers. Dan bracht hij, terwijl hij in een ander land was, op afstand iets teweeg in Nederland. Bijvoorbeeld, dat er een bepaald voorwerp van plaats veranderde. Dus via gedachtekracht.

Ook ik ken dat uit eigen ervaring. Ik heb eens een heel zieke vriendin gehad, die duizenden kilometers ver weg woonde, en zo ziek was dat ze vreesde te zullen sterven. En ik heb toen op afstand op haar gewerkt en ik kon dan precies aan geven hoe ze erbij lag en wat de behandeling al of niet deed. Afstand is op etherisch niveau dus van geen enkel belang. Als je compassie voelt voor mensen en bewust aandacht en liefde naar hen toezendt, hen vrijlatend, alleen schenkend, dan kun je via die energie veel tot stand brengen, mits zij het uit vrije wil willen aannemen. Het is geen enkele verplichting dat ze dat zouden moeten, maar het is beslist in staat om hen te ondersteunen.

Je kunt het vergelijken met de begeleiding vanuit de onstoffelijke wereld. Ze mogen niets overnemen. Maar als jij zuiver van intentie bent, steunen zij je door hun energieveld iets nader bij te brengen, waardoor jij je eigen ware, of hogere zelf, dieper gewaar wordt en daardoor wezenlijker gericht kan doen wat nodig is. Zij nemen dus niets over, ze voegen toe, jou vrij latend, om tot een diepere zelfherkenning en zelfreflectie van je diepste wezen te komen, zodat je steeds puurder terechtkomt in je eigen bron. En daar ligt een enorme kracht! En vanuit die bron genereer je dus een bepaald type functioneren, dat oprichtend is.

Vraag:

"Ik zit met iets moeilijks. Twee dagen na het overlijden van mijn man heeft mijn dochter mij aan de kant gezet. Ze wil niet in mijn nabijheid zijn, ik mocht niet meer bellen en een tijdlang hoorde ik niets van haar. Ze vindt dat ik niet groei. Mijn man was overigens niet de vader van mijn dochter.

Oké, ik heb haar gewoon die ruimte gegeven, want ik weet dat als ik haar achterna was gelopen, ik haar nooit meer had kunnen opzoeken. Ze heeft dus ruimte gekregen.

Inmiddels is zij nu zwanger en sinds ze een kinderwagen van me heeft gekregen is ze vriendelijker geworden. We gaan dus vooruit. Ondertussen ben ik haar een paar keer tegengekomen en dan kreeg ik het idee van: ik word eventjes gekeurd of ik voldoe als geestelijk, volwaardige moeder. En dat is allemaal niet zo leuk natuurlijk. Maar nu zit dat kindje er natuurlijk aan te komen en ik heb gezegd, dat als het tussen mama en oma niet goed zit, dan voelt dat kindje dat aan. En ik wil nu gewoon eens een gesprek hebben met

haar. Maar dan zegt ze: " Dat is helemaal niet nodig, want ik weet nog niet in welk stadium je zit."

Ik krijg nu binnenkort toch dat gesprek, maar hoe pak ik dat nu aan? Hoe moet ik nu solidair zijn? En naar wie en naar wat? Hoe ga ik daar in vredesnaam mee om?"

Marieke:

Samenvattend kan je dus zeggen, dat vlak na het overlijden van jouw partner, jouw tweede man en niet de vader van jouw dochter....

Reactie:

"Nee, maar zij was erg gek op hem en daarom heeft zij het volgehouden om met mij in contact te blijven, maar dat was dus meteen over toen hij er niet meer was."

Marieke:

Oké. Om het kort samen te vatten: uw dochter wil u alleen maar zien op voorwaarde, dat ú groeit. En zij wenst de maat te bepalen van het bewustzijn dat u heeft, in hoeverre zij u al of niet wenst te ontmoeten en onder welke condities. Ja?

Dan ga ik innerlijk schouwen, anders kan ik er geen antwoord op geven. Vind je dat goed? Jouw vraag is dus: ik wens een gesprek met mijn dochter en ik weet eigenlijk niet goed hoe ik dat moet aanpakken.

Het eerste beeld dat ik krijg is: niet beschuldigend te spreken, want dan staakt ter plekke iedere verbinding.

Het tweede beeld is: jezelf en je dochter niet op te zadelen met oude voorbeelden van tekortkomingen. Omdat, wie dat uitlokt, bij de ander ook een uitlokking teweeg brengt en voordat je er erg in hebt zit je in een opstapeling van talloze voorbeelden, waarin ieder, om diverse redenen, zich tekort gedaan voelt.

Maak duidelijk wie je bent in relatie tot haar, of wie je zou willen zijn in relatie tot haar. En zie dat als het enige onderwerp. En vraag dan als het ware toestemming – het klinkt misschien raar – of zij bereid is daar naar te willen luisteren. Als zij die bereidheid niet heeft, hoeft je ook niet te gaan. En dan spreek je, niet vanuit verdediging – want dan roep je ook strijd op – maar je spreekt vanuit respect voor jezelf.

En dan zeg je: "Ik zit zus en zo in elkaar en als je met mij wenst om te gaan accepteer dan wie ik ben. Maar ik kan, als jij dat wilt, mijn best doen om ruimte creëren en je tegemoet te komen in een aantal zaken, dat jij fijn zou vinden van mij. Daar oefen ik in en meer dan dat kan ik je niet aanbieden."

En als zij daar geen interesse voor toont, dan dien jij af te wachten tot zij zich naar jou toe richt. Want je hoeft je niet te verkleinen; dat is steeds de boodschap die ik krijg.

Spreek niet over het verleden, want dat is niet meer van belang in het nu. Daar zitten jullie allebei met je eigen gevoeligheden in. Het moet niet gaan vanuit verdediging en je moet zeker weten dat zij bereid is om te luisteren, anders heeft het geen zin.

En dan geef je alleen maar aan dat je bent zoals je bent en wat je bereid bent al of niet te oefenen in relatie tot haar. En dan kijk je, of ze daar interesse voor heeft.

En meer dan oefenen kan je niet, want je bent vandaag nu eenmaal niet wie je morgen zou willen zijn. Dat is het. Dus houd je spreken heel beperkt, omdat al die andere zaken herhaling van conflicten uitlokken.

Reactie:

“Maar er is nooit een conflict geweest. Ik had ook nergens een idee van. En zij heeft ook gezegd: “Ik vind alles prima zo. En jij wilt blijkbaar een gesprek, maar ik hoop niet dat jij je een moederrol wilt gaan aanmeten, maar misschien is het wel aardig dat we nog eens een familierelatie krijgen.”

En het is eigenlijk gekomen, omdat ik pas geleden mijn voornaam heb veranderd. Het is een naam die veel voorkomt in onze familie, en haast nergens anders.

Ze belde me laatst op en ze zei, dat ze geen ruis op de relatie wilde, want ze had het idee dat haar kind een meisje zou worden, en dat wordt het ook. En al een paar jaar, voordat ze zwanger werd, had ze gezegd dat als ze een dochter kreeg, zij haar dan die naam zou geven. Nu moest ze dus wat anders verzinnen, want het was ondenkbaar voor haar om je moeder en je kind dezelfde naam te geven. En dan denk ik: waar zijn we mee bezig?”

Marieke:

Ik kan alleen maar adviseren wat ik hiervoor al gezegd heb. Kijk, in haar belevingswereld spelen er andere dingen dan bij jou. Ieder mens is verschillend en beleeft zaken anders.

En jij zit in een andere positie. Een moederpositie is een andere positie dan een kindpositie. Je leeft beiden in een ander tijdsbestek, krijgt andere dingen mee. Kijk nu gewoon of je voorstel aanvaard wordt. En meer kan je niet doen. Want anders bouw je voor jezelf extra verdriet en strijd op. Neem ook de tijd en de rust om dingen te verwerken, en waarbij niet het denken centraal staat, maar ook het ondergaan van verdriet geaccepteerd en ontladen wordt, doordat je ook echt verdrietig mag zijn.

En dat is best heel moeilijk, omdat mensen vaak in hun gedachten en in hun handelingen gaan pareren, in plaats van het verdriet toe te laten en het even zijn gang te laten gaan, zodat het sterker kan ontladen, ja?

Heeft iemand nog een vraag?

Vraag:

“Ja, en die is een beetje gerelateerd aan de vorige vraag. Ik heb dit professioneel meegemaakt, maar ook in mijn persoonlijke leven. Ik heb in het verleden ernstig misbruik meegemaakt. Niet door mijn ouders, maar door een derde. En zodanig ernstig, dat ik eigenlijk de laatste jaren pas ben gaan beseffen hoe diep dat is gegaan. Maar mijn ouders, mijn omgeving en eigenlijk helemaal niemand in het gezin en de familie stonden, in mijn ogen, toen open voor wat er toentertijd met mij gebeurde. En eigenlijk nog steeds niet. En hoe ga ik nu om met verwerkingsprocessen? Ik heb er altijd openhartig met ze over gesproken. Maar ik merk, dat naarmate ik de het erge ga beseffen van wat mij is overkomen, en wat ik nu pas aankan sinds ik voor mezelf de diepte ermee ben ingegaan, ik me steeds minder kan voorstellen hoe ouders dat hebben kunnen accepteren van wat er met hun kind gebeurde.”

Marieke:

Ik zal proberen het samen te vatten. De herinnering aan fysiek misbruik, dat in het verleden op jonge leeftijd heeft plaatsgevonden, kwelt je in de zin van hoe je in relatie tot je directe familieleden hiermee om dient te gaan, omdat zij niet in staat bleken te zijn te luisteren naar wat jij wilde vertellen, ondanks dat jij vele malen geprobeerd hebt hen vanuit een open hart te ontmoeten. Maar momenteel, nu dit alles steeds dieper tot je doordringt, evenals de beperkingen in jouw huidige leven, die uit dat misbruik zijn voortgekomen, vind je het heel moeilijk - en dat is begrijpelijk – dat daar ogenschijnlijk zo achteloos mee om wordt gegaan, alsof het niets was, en je familie, zonder ze daar op aan te spreken, steeds maar weer met open hart te blijven ontmoeten.

En jouw vraag is - om terug te komen op het onderwerp “Solidariteit” - ‘hoe kan ik open van hart blijven, wanneer men mij niet echt wenst te ontmoeten in wat ik ervaren heb en in wat mij innerlijk getekend heeft, ja?

Dan ga ik innerlijk schouwen....

Ik krijg een bijzonder beeld te zien; het is het beste dit in woorden samen te vatten:

“Geef jezelf de ruimte om te ervaren van wat dit met je doet. En spreek daarover, ook als de anderen dat niet beantwoorden.”

Dus: eigen jezelf meer ruimte hiervoor toe, méér ruimte dan de familieleden, die je het wilt laten horen. En verwacht op dit moment nog geen reactie van hen, omdat zij nog naar woorden moeten zoeken om jou te kunnen antwoorden. Maar de herinnering aan wat jij gezegd hebt zal op den duur steeds meer indruk achterlaten.

Over het algemeen kun je zeggen, dat een familie waarbinnen bepaalde zaken gebeurd zijn, moeite heeft te accepteren met wat er met een van hen gebeurd is. En dat, als een van hen letterlijk verkracht, of aangerand is, zij zich ook gemeenschappelijk aangerand of verkracht voelen.

Maar dit wéten toe te laten is zó akelig, dat zij meestal zullen proberen dit van zich af te houden, omdat ze dat gevoel niet aankunnen. En dan lijkt het, alsof ze ook het echte slachtoffer weg houden, terwijl de ware reden is, dat zij het zelf niet goed kunnen verwerken. Maar alle keren dat jij hierover spreekt, zonder een antwoord terug te verwachten, zal wat jij zo doordringend beleefd hebt, bij hen steeds meer postvatten, tot ze het zichzelf wel móeten bekennen.

Reactie: *“Maar iedereen zegt dat ik lieg.”*

Marieke:

Dat komt ook veel voor. Dan geeft alleen jouw volhardend gedrag om het te benoemen, zonder een antwoord terug te verlangen, de kans dat het doordringt. Maar als je hen dwingt jou te geloven, terwijl ze het niet kunnen, dan krijg je verdediging en strijd.

Reactie:

“Ja, maar dat heb ik van het begin af aan al gehad. Het gaat mij meer om mijn eigen innerlijke houding van hoe ik dit het beste kan aankan, zonder dat het mijn grenzen overschrijdt. Dat is wat anders dan dat zij doen alsof er niets is gebeurd.”

Marieke:

Ja, het gaat erom wat jij aankan. Daar is geen algemeen antwoord op. Ik ken meer mensen met een dergelijk verleden en ik zie ook, dat de aandacht van de familieleden van iemand waarmee dit gebeurd is, vaak pas op langere termijn verandert.

En dat juist, door het niet opleggende gedrag van degene die het is overkomen – het klinkt heel paradoxaal – de familieleden uiteindelijk te hulp schieten. En soms gebeurt dit ook door een tijdje weg te gaan uit deze situatie, omdat men het niet meer aankan dat de anderen het blijven ontkennen.

Het gaat er dus om dat jij dicht bij je hart blijft, alleen dan kan verandering plaats vinden. Maar dat heeft tijd en vaak héél veel tijd nodig. Je kunt het nooit afdwingen. Maar door steeds op waardige wijze je gevoel hierover naar buiten te brengen, zal je op den duur verandering bewerkstelligen.

Ja, het is heel moeilijk. Vooral voor de oudere generatie is het dat, hé.

Ik kom uit een klein dorpje en toen ik elf was ben ik net niet verkracht, omdat ik die man van me af wist te houden door zijn fiets op hem te gooien, en ik daarna naar huis gerend ben. Maar ik heb er heel lang nachtmerries over gehad. In datzelfde jaar is er ook een meisje uit mijn klas verkracht, dus ze zochten continu de dader.

Ook de politie is bij ons aan de deur geweest, maar er is later in ons gezin nooit meer over gesproken. En dat was niet alleen in ons gezin zo, dat was overal zo.

Het waren mensen uit een andere generatie, die het was geleerd dat als er iets vreselijks gebeurde, je met zijn allen flink moest zijn, en je vooral niet moest etaleren hoe erg het was, want daar kon men niet tegen.

En dat was ook wel begrijpelijk, want die generatie had net de tweede wereldoorlog achter de rug en was bezig met overleven. En dat deed je op basis van flink gedrag. Er is dus een hele generatie, die overleefd heeft door 'flink' te zijn, maar daardoor ook hun solidariteit betuigde aan flinkheid, in plaats van aan solidariteit op basis van doorleving en verwerking en individuele ondersteuning. Met 'flink zijn' kreeg je maatschappelijke waardering, dus hesen veel mensen zich in het 'korset der flinkheid'. En dat is mede de oorzaak, dat er veel uitsluiting is geweest van mensen die later vreselijke dingen meemaakten, omdat iedereen nog stijf stond van flinkheid.

Het vraagt dus ook een heel diep inzicht ten opzichte van de mensen om je heen, waarom ze het niet toelieten om over bepaalde zaken te praten. Waarom verdoezeling gewoontegedrag was. Niet alleen ten opzichte van jou, maar ook ten opzichte van henzelf. Pas als je daar met mildheid naar kunt kijken kan je je hart openhouden voor mensen, die de ernstige situatie die jij hebt doorgemaakt, genegeerd hebben.

Ik zal kijken of ik kan afronden met een stukje poëzie, of tekst. Ik zie dat de bundel opvalt op een stukje poëzie, dat heet:

"Valt echte liefde ooit te beschermen?" Dat heeft volgens mij alles met solidariteit te maken. En ik schrijf in mijn dagboek dan het volgende:

*Jezus gaf ook zijn liefde aan de melaatsen,
de hoeren, de paria's,
aan hen die Hem niet wezenlijk waarnamen.
Als ik min,
hen die ik ontmoet heb,
en hun imperfectie
met een open bewust hart tegemoet treed,
wordt dit mij aangerekend.
Ik dien mijn liefde te beschermen.
Maar valt echte liefde ooit te beschermen?
Tenzij niet weerloos,
bewustzijnvergrotend te stromen,
hart openbrekend bij de ander.
Mijn liefde kan niet afwijzen
ook al bloedt mijn menszijn tranen.*

Denk aan dat voorbeeld: 7000 keer iemand begroeten, die jou met een stalen gezicht voorbij blijft lopen. En je doet het er niet om, maar je handelt zo van binnenuit.

***In de liefde offert de mens zijn 'ik'
wanneer hij geroepen wordt
zichzelf niet achter te houden
in wat hij wezenlijk bewust mint.***

***Vorbij de tijd
schenkt hij belangeloze liefde,
achterlatend bevruchting
van de geest,
die hierdoor tot stand komt,
maar wellicht nimmer aards waargenomen zal worden
door hen die deze gift ontvangen hebben.***

***Ik ben niet in potentie
Jezus gelijk op aarde.
Maar wel draag ik moedig, krachtig uit
mijn liefde,
zonder omwegen
als zij zich bewust wenst te tonen.
Hoe ongezien ook buiten,
ik kan mijzelf niet verloochenen.
Ik dien de weg van de liefde
die mij roept te volgen,
ook al brandt mijn 'ik'
bewust in haar eigen louteringsvuur
haar laatste beschermingsfaçades op.***

Anders gezegd: als de liefde roept ben je ontrouw aan jezelf als je hem niet volgt. Maar de liefde beweert niet, dat het allemaal prachtig en zaligmakend zal zijn. De liefde beoefenen is dus én voor de hoogtijdagen én voor de beproevingsdagen. En daarin ontdoe je uiteindelijk je 'ik' van het ego en blijft alleen de liefde over. Als je dus voelt dat je ergens moet zijn waar anderen jou niet wezenlijk kunnen waarnemen, dan ben je ontrouw aan jezelf als je niet gaat.

En als anderen zeggen: "Doe dit niet, want anderen zullen je vreselijk behandelen. En waarom doe je dit jezelf aan?", dan is deze diepste trouw aan jezelf je bescherming, als

je die oproep van binnenuit echt voelt. En dan oefen je om, zonder egobescherming, in liefde te staan en deze liefde uit te dragen. En dat zal hoogtijdagen geven en het zal vele beproevingen geven, maar het is niet meer dan dat het is.

En in de loop der tijden hebben we heel veel prachtige voorbeelden mogen ontmoeten van mensen die gáán, ondanks wat het van hun vraagt. Kijk naar Jezus, Chandi, Mandela, en vele anderen. Dus je moet niet denken dat liefhebben alleen maar feest is, want dat is een illusie. Liefhebben is een werkwoord, zeggen ze wel eens, en dat is het ook letterlijk. Laten we maar steeds opnieuw proberen solidariteit te beoefenen, met vallen en opstaan, meer kunnen we niet doen.

En er zullen dagen zijn dat je het kan en dagen dat het je niet lukt, maar zo is het nu eenmaal.

Dankjewel allemaal voor jullie komst en graag tot ziens.

* * * * *

